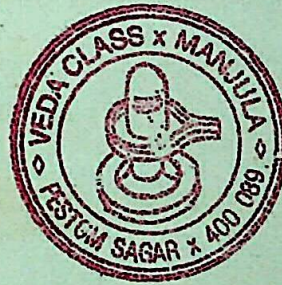

०
५.१

॥ ओं श्री गणेश शारदा गुरुभ्यो नमः ॥

॥ श्री वेदव्यासाय नमः ॥

॥ महान्यास जपः ॥

For copies of this book please contact-

Shri S. Parameswaran

14/52, Manjula,

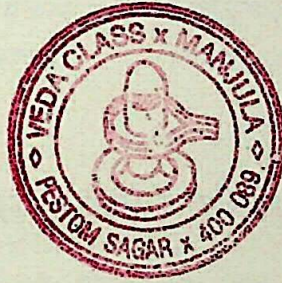
Pestom Sagar Rd. No.2

Chembur, Mumbai- 400 089.

Tel: 2 524 2155

ओं श्री गणेश शारदा गुरुभ्यो नमः
श्री वेदव्यसाय नमः

महान्यासः

For copies of this book please contact :
Parameswara Sharma
Veda Class
14/52 Manjula, Pestom Sagar,
Chembur, Mumbai - 400 089
Tel : 524 2155

१ ९ ९ ९

For Private Circulation Only.

॥ श्री शृङ्गेरी श्रीजगद्गुरुमहासंस्थानम् ॥

श्रीमत्परमहंसपरिव्राचकाचार्यवर्य पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीण यमनियमासनप्राणायाम
प्रत्याहार धारणाध्यानसमाध्यष्टाङ्गयोगानिष्ठाननिष्ठ तपश्चक्रवर्त्यनाद्यविच्छिन्न
श्रीशङ्कराचार्यगुरुपरम्पराप्राप्त षड्दर्शनस्थापनाचार्य व्याख्यानसिंहासनाधीश्वर
सकलनिगमागमसारहृदय सांख्यत्रयप्रतिपादक वैदिकमार्ग प्रवर्तक सर्वतन्त्र-
स्वतन्त्रादिराजधानी विद्यानगर महाराजधानी कर्णाटकसिंहासन प्रतिष्ठापनाचार्य
श्रीमद्राजाधिराजगुरुभूमण्डलाचार्य ऋष्यशृङ्गपुरवराधीश्वर तुङ्गभद्रातीरवासि
श्रीमद्विद्याशङ्करपादपद्माराधक श्रीजगद्गुरु श्रीमदभिनवविद्यातीर्थस्वामि
गुरुकरकमलसज्जात

॥ श्रीजगद्गुरु शृङ्गेरी श्रीमद्भारतीतीर्थस्वामिभिः ॥

अस्मदत्यन्तप्रियशिष्य श्रीपरमेश्वरशर्म विषये नारायणस्मरणपुरस्सर विरचिता
आशिषस्समुल्लसन्तु ।

भवन्तः वेदमधीत्य शिष्यानध्यापयन्तः अधुना लोकानामुपकाराय अत्यावश्यक
वेदभागान् स्थूलाक्षरैः सस्वरं प्रकाशयन्तीति विदित्वा भृशं मोदामहे । अत्र हि रुद्रक्रमः
महान्यासः उदकशान्तिरित्यादयः प्रकाशिता ये सर्वेषामत्यन्तमावश्याः । भवदीयोऽयमुद्यमः
धर्मश्रद्धालूनामास्तिकानां प्रशंसापात्रमिति तु निश्चप्रचम् ।

श्री शारदाचन्द्रमौळीश्वरयोरसीमया कृपया इमे ग्रन्थाः आस्तिकजन
पाणिपल्लवान्यलंकुर्वन्तु भवन्तश्च श्रेयःपरम्पराभिस्समेधन्तामित्याशास्महे ॥

इति नारायणस्मरणम्

शृङ्गगिरिः

प्रमाथिश्रावणकृष्णाष्टमी भार्गववासरः

३-९-१९९९

मुद्रा

MUTUAL TRUST — FRIENDSHIP — TOLERANCE—OUR TRADITION

Sri Sankara Jayanthi Celebration Committee

6, Savitha, 70, Pestomsagar, 2nd Road, Tilaknagar P.O., BOMBAY - 89.

Tel. Nos. : 5241864

Date

FOREWORD

Shri Parameswara Sharma has been conducting Veda Classes in Pestom Sagar Chembur, for over two decades, and has trained over a hundred vidyarthi comprising of a wide range of asthikas covering school children, college boys, office-goers and retired elders. He has been associated with our Shri Sankara Jayanthi Celebration Committee for the past 16 years conducting Rudra-japa-abhisheka-puja along with his disciples.

Shri Parameswara Sharma's teaching skill and the recitation of vedic hymns by his disciples have been appreciated by many eminent vedic scholars and patrons of Religious & Cultural Organisations.

A momentous occasion was in June 1994, when, pleased with the excellent Ghana recitation by a few of Parameswara Sharma's young disciples, and in appreciation of his glorious spiritual service, His Holiness Shri Bharathi Theertha Swamigal, Sringeri Mutt blessed and honoured him with a 'Ponnadai'.

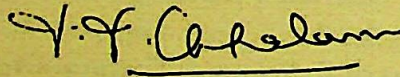
Besides conducting veda classes, Shri Parameswara Sharma devotes his available time in compiling Vedic Literature into convenient books, in bold print, very useful to vidyarthi and religious practioners. He has compiled the following books :-

**RUDRAM -CHAMAKAM
RUDRA KRAMAM
CHAMAKA KRAMAM
MAHANYASAM
UDAKA SHANTHI
ACHIDRAM
ASWAMEDHAM (1)**

Copies of books compiled by Parameswara Sharma were presented to HIS HOLINESS SHRI BHARATHI THEERTHA SWAMIGAL, for His approval & blessings. His Holiness has gone through the books and has expressed His happiness and said that the books are very good and would be useful to the students

Appreciating his effort & dedication, His Holiness has blessed Shri Parameswara Sharma with a *SHREEMUKHAM*.

I, on behalf of the Sri Sankara Jayanthi Celebration Committee, pray to Almighty to bestow upon Shri Parameswara Sharma, a healthy, blissful and long life to continue his noble social service of propagating Vedas and Vedic Culture among the youth and active citizens.

**V. Venkitachalam
Secretary**

Sri Sankara Jayanthi Celebration Committee

13th September 1999.

१. कलशस्थापनम्	०१-०६
२. प्रथमो न्यासः	
या ते रुद्र....	०७-१८
३. द्वितीयो न्यासः	
ओन्नमः ।,.,.,.	१८-१८
४. तृतीयो न्यासः	
सद्यो जातं...	१९-२०
हंस गायत्री..	२१-२२
संपुटम्.....	२३-३२
रौद्रीकरणम्..	३३-३७
५. चतुर्थो न्यासः	
मनोज्योतिर्जुषतां	३८-४०
आत्म रक्षा	४०-४३
६. पञ्चमो न्यासः	
शिवसङ्कल्पम्	४४-५७
पुरुषसूक्तम्	५८-६४
उत्तरनारायणम्	६५-६७
अप्रतिरथम्	६८-७२

विषयानुक्रमिका

प्रतिपूरुषम् (१)	७३-७४
प्रतिपूरुषम् (२)	७५-७८
शतरुद्रीयम्	७९-८२
पञ्चाङ्गम्	८३-८४
अष्टाङ्ग प्रणामः	८५-८७
ध्यानं- शुद्धशफटिक संकाशम्	८८-८९
७. षष्ठो न्यासः	
लघुन्यासः	९०-९१
ध्यानम् - ध्यायेन्निरामयेन्	९५-९७
८. आवहनादि उपचाराः	९८-१०२
९. आयुराशास्ते...	१२०
१०. रुद्रत्रिशती	१०३-११९

ओं श्री गणेश शारदा गुरुभ्यो नमः

श्री चंद्रव्यासाय नमः

हरिः ओ(४)म्

कलशस्थापनम्

१. ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमत
स्सुरुचो वेन आवः । स बुद्धिनया उपमा
अस्य विष्ठा स्सतश्च योनिमसतश्च विवः ॥
२. नाके सुपर्णमुपयत्पतन्त० हृदा वेनन्तो
अभ्यचक्षतत्त्वा । हिरण्यपक्ष्वरुणस्य दूतं-
य्यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम् ॥
३. आप्यायस्व समेतु ते विश्वत स्सोम
वृष्णायम् । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥

४. योरु॒द्रो अ॒ग्नौ यो अ॒प्सु य ओष॑धीषु
 यो रु॒द्रो वि॒श्वा भुव॑नाऽऽवि॒वेश॑ तस्मै रु॒द्राय॑
 नमो॑ अस्तु ॥

५. इ॒द वि॑ष्णु वि॒च॒क्रमे॑ त्रे॒धा नि॑दधे
 प॒दम् । समू॑ढमस्य पा॒सुरे॑ ॥

६. इन्द्र॑ वि॒श्वा अ॒वीवृ॑धन्त्समु॒द्र व्य॑चस॒ङ्-
 गिरः॑ । र॒थीत॑म॒रथी॑ना व्वा॒जाना॑स॒त्पति॑
 पति॑म् ॥

आपो वा इदं सर्वं विश्वा भूतान्यापः

प्राणा वा आपः पशव आपोऽन्नमापोऽमृतमाप

स्सम्राडापो विराडाप स्स्वराडापश्छन्दाऽस्यापो

ज्योतीऽष्यापो यजूऽष्याप स्सत्यमाप स्सर्वा

देवता आपो भूर्भुवस्सुवराप ओम् ।।

अपः प्रणयति । श्रद्धा वा आपः ।

श्रद्धामेवारभ्य प्रणीय प्रचरति ।।

अपः प्रणयति । यज्ञो वा आपः ।

यज्ञमेवारभ्य प्रणीय प्रचरति ।।

अ॒पः प्र॑णयति । वज्रो॒ वा आ॑पः ।

वज्र॑मे॒व भ्रातृ॑व्येभ्यः प्र॒हृत्य॑ प्र॒णीय॑ प्रचरति ॥

अ॒पः प्र॑णयति । आपो॒ वै रक्षो॑घ्नीः ।

रक्ष॑साम॒प॒हृत्यै॑ ॥

अ॒पः प्र॑णयति । आपो॒ वै दे॒वानां॑ ॥

प्रि॒यन्धाम॑ । दे॒वाना॑मे॒व प्रि॒यन्धाम॑ प्र॒णीय॑

प्रच॑रति ॥

अ॒पः प्र॑णयति । आपो॒ वै सर्वा॑ दे॒वताः॑ ॥

दे॒वता॑ ए॒वारभ्य॑ प्र॒णीय॑ प्रचरति ॥

अ॒पः प्र॑णयति । आ॒पो वै शा॒न्ताः ।

शा॒न्ताभि॑रे॒वास्य॑ शुच॑ शमयति । ।

दे॒वोव॑स्सवि॒तोत्पु॑नातु । अ॒च्छि॑द्रेण प॒वित्रे॑ण ।

वसो॑स्सूर्य॒स्य र॒श्मिभिः॑ । ।

कू॒र्चाग्रै॑ राक्षसान्घो॒रान् छि॑न्धि कर्म

विधा॑तिनः । त्वामर्पयामि कुम्भेस्मिन्त्साफल्यं

कुरु॑ कर्मणि । ।

वृक्षराज॑ समुद्भू॒ता शशा॑खायाः प॒ल्लव॑-

त्त्वचः॑ । युष्मान्कुम्भेष्वर्पयामि सर्व पापापनुत्तये । ।

नाळिकेर समुद्भूत त्रिणेत्र हरसम्मत ।

शिखया दुरितं सर्वं पापं पीडाञ्च मे नुद ॥

सहि रत्नानि दाशुषे सुवाति सविता
भगः । तं भागञ्चित्रमीमहे ॥

तत्त्वायामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते
यजमानो हविर्भिः । अहेडमानो वरुणेह
बोद्ध्युरुश ० समान आयुः प्रमोषीः ॥

श्री महान्यास प्रारम्भः

अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यास पूर्वकं
जपहोमार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः ।।

प्रथमः न्यासः

१. या ते रुद्र शिवा तनूरघोरापाप-
काशिनी । तया नस्तनुवा शन्तमया
गिरिशन्ताभि चाकशीहि ।। (शिखायाम्)

२. अस्मिन्महत्यर्णवेन्तरिक्षे भवा अधि ।
तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि ।।
(शिरसि)

८

(ललाटे) ३. सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि

भूम्याम् । तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि ।

(भ्रुवोर्मध्ये) ।

४. हं सशुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्भोता

वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् । नृषद्वरसदृतसद्-

व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत् ।

(नेत्रयोः) ५. त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् ।

उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ॥

६. नमस्त्रुत्याय च पत्थ्याय च नमः

काट्याय च नीप्याय च ॥ (कर्णयोः)

९

(नासिकायाम्)

७. मा न॒स्तो॒के तन॑ये मा न॒ आयु॑षि मा
नो गो॒षु मा नो अ॒श्वेषु॑ रीरिषः । वी॒रान्मा नो
रु॒द्रभा॑मि॒तो व॑धीर् ह॒विष्म॑न्तो नम॒सावि॑धेमते ।

(मुखे) ८. अ॒व॒त॒त्य ध॒नुस्त्व॑ सह॒स्राक्ष॑ श॒तेषु॑धे ।
नि॒शीर्य॑ श॒ल्यानां॑ मु॒खा शि॒वो न॑स्सु॒मना॑ भव ।

(कण्ठे) ९. नी॒लग्री॑वा शि॒शति॑कण्ठा॑ श॒र्वा अ॒धः
क्ष॒माच॑राः । तेषां॑ सह॒स्रयो॑ज॒नेव॑ ध॒न्वा॒नि
तन्म॑सि ।

नी॒लग्री॑वाशि॒शति॑कण्ठा॑ दि॒व रु॒द्रा

१०

उपश्रिताः । तेषां सहस्रयोजनेऽव धन्वानि
तन्मसि ।

(बाह्वोः) १०. नमस्ते अस्त्वायुधायानातताय धृष्णावे ।

उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यान्तव धन्वने ।।

(उपबाह्वोः) ११. याते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव तेधनुः ।

तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिब्भुज ।।

१२. परिणो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परित्वेषस्य
दुर्मतिरघायोः । अवस्थिरा मघवद्भ्यस्तनुष्व
मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृडय ।। (मणिबन्धयोः)

११

१३. ये ती॒र्था॒नि प्र॒चर॑न्ति सृ॒काव॑न्तो
निष॒ङ्गि॑णः । तेषां॑ सह॒स्रयो॑ज॒र्णैर्व॑ धन्वा॒नि
तन्म॑सि ॥ (हस्तयोः)

१४. सद्यो॒जा॒तं प्र॑पद्यामि॒ सद्यो॒जा॒ताय॒ वै
नमो॑ नमः । भ॒वेभ॑वे नाति॑भवे भवस्व॒ माम् ।
भ॒वोद्भ॑वाय॒ नमः॑ ॥ (अङ् गुष्ठाभ्याम्)

वा॒मदे॒वाय॒ नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॒ नमश्श्रे॒ष्ठाय॒ नमो॑
रु॒द्राय॒ नमः॑ का॒लाय॒ नमः॑ कल॒विक॑र॒णाय॒ नमो॑
बल॑विक॒र॒णाय॒ नमो॑ ब॒लाय॒ नमो॑ बल॒प्रम॑थ॒नाय॒

नमस्सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः ॥
(तर्जनीभ्याम्)

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः ।

(मद्ध्यमाभ्याम्)
सर्वेभ्यस्सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि ।

तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥ (अनामिकाभ्याम्)

ईशानस्सर्व विद्यानामीश्वर स्सर्वभूतानां

ब्रह्माधिपति ब्रह्मणोऽधिपति ब्रह्मा शिवो मे

अस्तु सदाशिवोम् ॥ (कनिष्ठिकाभ्याम्)

१३

(हृदये) १५. नमो वःकिरि॒केभ्यो दे॒वाना॒हृदये॑भ्यः ।

(पृष्ठे) १६. नमो ग॒णेभ्यो ग॒णप॑तिभ्यश्च वो नमः॑ ।

१७. नमो हिर॑ण्यबा॒हवे से॒नान्ये दि॒शाञ्च
प॒तये॑ नमः॑ । (पार्श्वयोः)

१८. विज्य॑न्धनुः क॒प॒र्दि॒नो वि॒शल्यो
बा॒णवा॑उ॒त्त । अ॒ने॒श॒त्रस्ये॑ष॒व आ॒भुर॑स्य
नि॒षङ्ग॑थिः ।। (जठरे)

१९. हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भ स्स॑म॒व॒र्त॒ताग्रे॑ भू॒तस्य॑ जा॒तः
प॒तिरे॑क आसीत् । स दा॑धार पृ॒थि॒वीन्ध्यामु॑तेमां

१४

कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ (नाभौ)

२०. मीदुष्टम शिवतम शिवो न स्सुमना
भव । परमे वृक्ष आयुधत्रिधाय कृत्तिं वसान्
आ चर पिनाकं बिभ्रदागहि ॥ (कट्याम्)

२१. ये भूतानामधिपतयो विशिखासः
कपर्दिनः । तेषां सहस्रयोजनेऽव धन्वानि
तन्मसि ॥ (गुह्ये)

२२. ये अत्रेषु विविद्ध्यन्ति पात्रेषु पिबतो
जनान् । तेषां सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥
(अण्डयोः)

१५

(अपाने) २३. स॒शि॒रा जा॒तवे॒दा अ॒क्षरं॑ प॒रमं॑ प॒दम् ।
वेदा॑ना॒७शि॒रसि॑ मा॒ता आ॒युष्म॑न्तं करोतु॒माम् ।।

२४. मा॒नो म॒हान्त॑मु॒त मा नो॑ अ॒र्भकं॑ मा
न उ॒क्षन्त॑मु॒त मा न॑ उ॒क्षित॑म् । मा नो॑ व॒धीः
पि॒तरं॑ मो॒त मा॒तरं॑ प्रि॒या मा न॑स्त॒नुवो॑ रु॒द्र
री॒रिषः॑ ।। (ऊ॒रुवोः॑)

२५. ए॒ष ते॑ रु॒द्र भा॒गस्त॑ज्जुष॒स्व
तेना॑व॒सेन॑ प॒रो मू॒जव॑तो॒ऽती॒ह्यव॑ततध॒न्वा
पि॒नाक॑ह॒स्तः कृ॑त्तिवा॒साः ।। (जा॒न्वोः॑)

१६

२६. स० सृष्टिजिह्वसोमपा बाहुशद्ध्यूर्ध्व-
धन्वा प्रतिहिताभिरस्ता । बृहस्पते परिदीया
रथेन रक्षोहामित्रा० अपबाधमानः ।। (जङ् घयोः)

२७. विश्वं भूतं भुवनज्जिह्वं बहुधा
जातज्जायमानज्ज यत् । सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै
रुद्राय नमो अस्तु ।। (गुल्फयोः)

२८. ये पथां पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः ।
तेषा० सहस्रयोजने० धन्वानि तन्मसि ।।
(पादयोः)

१७

२९. अ॒द्ध्य॒वोच॑दधि॒वक्ता॑ प्र॒थमो॑ दै॒व्यो
भि॒षक् । अ॒ही॑श्च॒ सर्वा॑ज्ज॒म्भय॑न्त्सर्वा॑श्च
या॒तुधा॑न्यः ॥ (कवचम्)

३०. नमो॑ बि॒ल्मिने॑ च क॒वचि॑ने च नम-
श्श्रु॒ताय॑ च श्रुत॒सेनाय॑ च ॥ (उपकवचम्)

३१. नमो॑ अस्तु नी॒लग्री॑वाय सह॒स्राक्षाय॑
मी॒ढुषे॑ । अथो॒ ये अ॒स्य स॒त्वा॒नोऽह॑न्ते॒भ्योऽ-
क॒र॒त्रमः॑ ॥ (तृतीयं नेत्रम्)

(अस्त्रम्) ३२. प्र॒मु॒ञ्च ध॒न्व॒न॒स्त्वमु॒भयो॒रार्ति॑यो॒ज्याम् ।

१८

याश्च॑ ते॒ हस्त॑ इ॒षवः॑ परा॒ ता भ॑गवो वप॑ ॥

३३. य ए॒ताव॑न्तश्च॒ भूया॑ऽसश्च॒ दि॒शो
रु॒द्रा वि॑त॒स्थिरे॑ । तेषा॑ऽसह॒स्रयो॑ज॒नेऽव॑ध॒न्वानि॑
तन्म॑सि ॥ (दिग्बन्धः)

द्वितीयो न्यासः

ओन्नमः । नन्नमः । मोन्नमः । भन्नमः ।

गन्नमः । वन्नमः । तेन्नमः । रुन्नमः । द्रान्नमः ।

यन्नमः ॥

ओंकारं मूर्ध्नि विन्यस्य न कारं नासिकाग्रतः ।
मोकारं तु ललाटे वै भकारं मुखमद्ध्यतः ॥
गकारं कण्ठदेशे तु वकारं हृदि विन्यसेत् ।
तेकारं दक्षिणे हस्ते रुकारं वामतो न्यसेत् ॥
द्राकारं नाभिदेशे तु यकारं पादयोर्न्यसेत् ॥

तृतीयो न्यासः

सद्योजा॒तं प्रपद्या॒मि सद्योजा॒ताय॒ वै नमो॒
नमः॑ । भ॒वेभ॒वे नाति॑भवे भवस्व॒ माम् ।।
भवोद्भ॒वाय॒ नमः॑ ।। (पादयोः)

वा॒मदे॒वाय॒ नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॒ नम॑ श्श्रे॒ष्ठाय॒
नमो॑ रु॒द्राय॒ नमः॑ का॒लाय॒ नमः॑ क॒लवि॑कर॒णाय॒
नमो॑ ब॒लवि॑कर॒णाय॒ नमो॑ ब॒लाय॒ नमो॑
ब॒लप्र॑मथ॒नाय॒ नम॑ स्सर्व॑भू॒तद॑म॒नाय॒ नमो॑
म॒नोन्म॑नाय॒ नमः॑ ।। (ऊरुमद्ध्यतः)

(हृदि) अ॒घो॒रे॒भ्योऽथ॒घो॒रे॒भ्यो॒ घो॒र॒घो॒र॒त॒रे॒भ्यः॑ ।

सर्व॑भ्यस्सर्व॑शर्व॑भ्यो नमस्ते अस्तु रु॒द्ररू॒पे॒भ्यः॑ ।

तत्पु॑रुषाय वि॒द्महे॑ महा॒दे॒वाय॑ धीमहि ।

तन्नो॑ रु॒द्रः प्र॒चो॒दया॑त् ॥ (मुखे)

ई॒शा॒न॒ स्सर्व॑विद्या॒नामी॒श्वर॑ स्सर्व॑भू॒ता॒नां
ब्र॒ह्मा॒धि॒प॒तिर्ब्र॒ह्म॒णोऽधि॑प॒तिर्ब्र॒ह्मा॑ शि॒वो॒मे॑ अस्तु
स॒दा॒शि॒वो॒म् ॥ (मूर्ध्नि)

हंसगायत्री

अस्य श्री हंसगायत्री महामन्त्रस्य- अव्यक्त
परब्रह्म ऋषिः- अनुष्टुप् छन्दः- परमहंसो देवता
हंसां बीजम् । हंसीं शक्तिः । हंसूं कीलकम् ।
परमहंस प्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ।।

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यान्नमः ।

हंसां हृदयाय नमः ।

हंसीं तर्जनीभ्यान्नमः ।

हंसीं शिरसे स्वाहा ।

हंसूं मध्यमाभ्यान्नमः

हंसूं शिखायै वषट् ।

हंसैं अनामिकाभ्यान्नमः ।

हंसैं कवचाय हुम् ।

हंसां कनिष्ठिकाभ्यान्नमः ।

हंसां नेत्रत्रयाय वौषट् ।

हंसः करतलकरपृष्ठाभ्यान्नमः

हंसः अस्त्राय फट् ।

भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः ।।

२२

ध्यानम् ।

गमागमस्थं गमनादि शून्यम् ।

चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम् ।

पश्यामि तं सर्वजनान्तरस्थं

नमामि हंसं परमात्म रूपम् ॥

हंसहंसाय विद्महे परम हंसाय धीमहि ।

तन्नो हंसः प्रचोदयात् ॥

हंस हंसेति योब्रूयाद्धंसो नाम सदाशिवः ।

एवम्यासविधिं कृत्वा ततः संपुटमारभेत् ।

॥ सम्पुटः ॥

१. ओं भूर्भुवस्सुवरो लम् ।

त्रा॒ता॒र॒मिन्द्र॑म॒वि॒ता॒र॒मिन्द्र॑ ॐ ह॒वे॒ह॒वे सु॒ह॒व॒ ॐ

शू॒र॒मिन्द्र॑म् । हु॒वे॒नु श॒क्रं पु॒रु॒हू॒त॒मिन्द्र॑ ॐ स्व॒स्ति

नो म॒घ॒वा धा॒त्विन्द्रः॑ ॥

लं इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय
ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायोमामहेश्वर पार्षदाय नमः ॥

लं इन्द्राय नमः । पूर्वदिग्भागे
इन्द्रस्सुप्रीतो वरदो भवतु ॥

२४

२. ओं भूर्भुवस्सुवरों रम्।

त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडोऽवया-
सिसीष्ठाः। यजिष्ठो वह्निनतम शशोश्चानो
विश्वाद्द्वेषाँसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्॥

रं अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतये
अजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायोमामहेश्वर पार्षदाय नमः॥

रं अग्नये नमः। आग्नेयदिग्भागे
अग्निस्सुप्रीतो वरदो भवतु॥

३. ओं भूर्भुवस्सुवरो हम् ।

सुगन्त्रः पन्थामभयङ्कृणोतु । यस्मिन्नक्षत्रे यम
एति ॥ राजा । यस्मिन्नेनमभ्यषिञ्चन्त देवाः ।
तदस्य चित्रं हविषा यजाम ॥

हं यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये
महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायोमामहेश्वर पार्षदाय नमः ॥

हं यमाय नमः । दक्षिणादिग्भागे
यमस्सुप्रीतो वरदो भवतु ॥

४. ओं भूर्भुवस्सुवरो षम् ।

असुन्वन्तमयजमानमिच्छस्तेनस्येत्यान्तस्कर
स्यान्वेषि । अन्यमस्मदिच्छ सा त इत्या नमो
देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु ।।

षं निर्ऋतये खड्गहस्ताय रक्षोधिपतये
नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायोमामहेश्वर पार्षदाय नमः ।।

षं निर्ऋतये नमः ।
नैर्ऋतिदिग्भागे निर्ऋतिस्सुप्रीतो वरदो
भवतु ।।

५. ओं भूर्भुवस्सुवरो वम् ।

तत्त्वा॑यामि ब्र॒ह्म॒णा व॒न्द॒मा॒न॒स्तदा॑ शा॒स्ते
यज॑मानो ह॒वि॒र्भिः । अ॒हे॒ड॒मा॒नो वरु॑णे॒ह
बो॒द्ध्यु॑रु॒श॑ स॒मा॒न॒ आयुः॑ प्र॒मो॑षीः ॥

वं वरु॑णाय पा॒श॒ह॒स्ताय॑ ज॒ला॒धि॒प॒तये॑
म॒कर॒वा॒ह॒नाय॑ साङ्गाय सायु॒धाय॑ स॒शक्ति॑
प॒रि॒वा॒रा॒यो॒मा॒म॒हे॒श्वर॑ पा॒र्ष॒दाय॑ नमः ॥

वं वरु॑णाय नमः ।

प॒श्चि॒म॒दि॒ग्भा॒गे वरु॑णस्सु॒प्री॒तो वर॑दो
भ॒वतु॑ ॥

६. ओं भूर्भुवस्सुवरो यम् ।

आ॒नो॒ नि॒यु॒दि॒भ॒ इ॒श॒ति॒नी॒भि॒र॒द्ध्व॒रम् ।
स॒ह॒स्त्रि॒णी॒भि॒रु॒प॒या॒हि॒ य॒ज्ञम् । वा॒यो अ॒स्मिन्
ह॒वि॒षि॒मा॒द॒य॒स्व । यू॒यं पा॒त॒ स्स्व॒स्ति॒भि॒
स्स॒दानः ॥

यं वा॒यवे॒ साङ्कु॒श॒ध्व॒ज॒ह॒स्ता॒य
प्रा॒णा॒धि॒प॒त॒ये मृ॒ग॒वा॒ह॒ना॒य साङ्गा॒य
सा॒यु॒धा॒य स॒शक्ति॑ प॒रि॒वा॒रा॒यो॒मा॒म॒हेश्व॑र
पा॒र्ष॒दा॒य नमः ॥

यं वा॒यवे॒ नमः ।
वा॒यव्य॑दिग्भागे वा॒यु॒स्सु॒प्री॒तो व॒रदो॑ भवतु ॥

७. ओं भूर्भुवस्सुवरों सम् ।

वय॑ सोम॑व्र॒ते तव॑ । मन॑स्त॒नूषु॒ बिभ्र॑तः ।

प्र॒जाव॑न्तो अशीमहि ।।

सं सोमायामृतकलहस्ताय नक्षत्राधिपतये
अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायोमामहेश्वर पार्षदाय नमः ।।

सं सोमाय नमः ।

उत्तरदिग्भागे सोमस्सुप्रीतो वरदो भवतु ।।

८. ओं भूर्भुवस्सुवरो शम् ।

तमी॑शा॒न॒ज्ज॒गत॑ स्त॒स्थुष॒स्पति॑म् -

धिय॑ज्जि॒न्वम॑वसे हू॒महे व॒यम् । पू॒षा नो॒ यथा॒

वेद॑सा॒मस॑द्वृ॒धे र॑क्षि॒ता पा॒युरद॑ब्ध स्व॒स्तये॑ ॥

शं ईशानाय शूलहस्ताय विद्याधिपतये
वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायोमामहेश्वर पार्षदाय नमः ॥

शं ईशानाय नमः ।

ऐशान्यदिग्भागे ईशानस्सुप्रीतो वरदो भवतु ॥

३१

९. ओं भूर्भुवस्सुवरो अम् ।

अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहृत्ये भरहूतौ
सजोषाः॥ यश्शंसते स्तुवते धायिपञ्च
इन्द्रज्येष्ठा अस्मां अवन्तु देवाः ॥

ॐ ब्रह्मणे पद्महस्ताय लोकाधिपतये
हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायोमामहेश्वर पार्षदाय नमः ॥

अं ब्रह्मणे नमः ।

ऊर्ध्वदिग्भागे ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो भवतु ॥

१०. ओं भूर्भुवस्सुवरो ह्रीम् ।

स्यो॒ना पृ॒थि॒वि भ॒वा नृ॒क्ष॒रा नि॒वेश॑नी ।

य॒च्छा न॒श॒र्म स॒प्र॒थाः ॥

ह्रीं विष्णवे चक्रहस्ताय नागाधिपतये
गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्ति
परिवारायामहेश्वर पार्षदाय नमः ॥

ह्रीं विष्णवे नमः ।
अधोदिग्भागे विष्णुस्सुप्रीतो वरदो भवतु ॥

३३

रौद्रीकरणम्

१. वि॒भूर॑सि प्र॒वाह॑णो रौद्रे॒णानी॑केन
पा॒हि मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।
२. वह्नि॑रसि हव्य॒वाहनो॑ रौद्रे॒णानी॑केन
पा॒हि मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।
३. श्वा॒त्रो॑सि प्र॒चेता॑ रौद्रे॒णानी॑केन पा॒हि
मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।
४. तु॒थो॑सि वि॒श्ववे॑दा रौद्रे॒णानी॑केन
पा॒हि मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।

५. उ॒शि॒ग॒सि क॒वी रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑ पा॒हि
मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा मा॒ हि॒सीः॑ ।

६. अ॒ङ्घा॒रि॒रसि॒ ब॒म्भा॒री रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑
पा॒हि मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा मा॒ हि॒सीः॑ ।

७. अ॒व॒स्यु॒रसि॒ दु॒व॒स्वा॒न् रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑
पा॒हि मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा मा॒ हि॒सीः॑ ।

८. शु॒न्ध्यु॒रसि॒ मा॒र्जा॒ली॒यो रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑
पा॒हि मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा मा॒ हि॒सीः॑ ।

९. स॒म्राड॑सि कृ॒शानू॑ रौ॒द्रेणा॑नीकेन
पा॒हि मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।

१०. प॒रिष॑द्योसि प॒वमानो॑ रौ॒द्रेणा॑नीकेन
पा॒हि मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।

११. प्र॒तक्वा॑सि न॒भस्वान् रौ॒द्रेणा॑नीकेन
पा॒हि मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।

१२. अ॒संमृ॑ष्टोसि ह॒व्यसू॑दो रौ॒द्रेणा॑नीकेन
पा॒हि मा॑ग्ने पि॒पृहि॑ मा॒ मा मा॑ हि॒सीः॑ ।

१३. ऋ॒त॒धा॒मा॒सि॒ सु॒व॒ज्यो॒ती॒ रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑
 पा॒हि मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा॒ मा॒ हि॒सीः॑ ।

१४. ब्र॒ह्म॒ज्यो॒ति॒र॒सि॒ सु॒व॒र्द्धा॒मा॒ रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑
 पा॒हि मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा॒ मा॒ हि॒सीः॑ ।

१५. अ॒जो॒स्ये॒क॒पा॒द्रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑ पा॒हि
 मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा॒ मा॒ हि॒सीः॑ ।

१६. अ॒हि॒र॒सि॒ बु॒दि॒ध्न॒यो॒ रौ॒द्रे॒णा॒नी॒केन॑ पा॒हि
 मा॒ग्ने पि॒पृ॒हि मा॒ मा॒ मा॒ हि॒सीः॑ ।

३७

त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

सर्वभूतेष्वपराजितो भवति । ततो भूतप्रेत

पिशाचब्रह्मराक्षसयक्षयमदूतशाकिनी

डाकिनीसर्पश्वापदवृश्चिकतस्कराद्युप-

द्रवाद्युपघाताः । सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु ।

मां (यजमानं) सकुटुम्बं रक्षन्तु । ।

चतुर्थो न्यासः

१. (गुह्ये) मनो॑ ज्योति॑ र्जुषता॒माज्यं॑
विच्छिन्नं॑ व्य॒ज्ञं॑ समि॒मन्द॑धातु । या इ॒ष्टा
उ॒षसो॑ नि॒मृच॑श्च॒ तास्स॑न्द॒धामि॑ ह॒विषा॑घृ॒तेन॑ ।
२. (नाभौ) अबो॑द्ध्य॒ग्निं॑ स्स॒मिधा॑ ज॒नानां॑
प्रति॑धे॒नुमि॑वा॒यती॑मु॒षास॑म् । य॒ह्वा इ॒व
प्रव॑यामु॒ज्जिहा॑नाः प्रभा॒नव॑स्सि॒स्रते॑ नाक॒मच्छ॑ ॥
३. (हृदये) अ॒ग्निर्मू॒र्द्धा दि॒वः क॒कुत्प॑तिः
पृथि॒व्या अ॒यम् । अ॒पां॑ रे॒तां॑ सि जि॒न्वति॑ ॥

४. (कण्ठे) मूर्ध्नि दिवो अरतिं पृथिव्या
 वैश्वानरमृताय जातमग्निम् । कवि० सम्राज-
 मतिथिञ्जनानामासन्नापात्रञ्जनयन्त देवाः ।।

५. (मुखे) मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि
 सोमस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवस्ताम् । उरोर्वरीयो
 वरिवस्ते अस्तु जयन्तन्त्वामनु मदन्तु देवाः ।

६. (शिरसि) जातवेदा यदिवा पावकोऽसि ।
 वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसि । शं प्रजाभ्यो

यजमानाय लो॒कम् । ऊ॒र्जं पु॒ष्टि॒न्दद॒द्भ्या-
ववृ॑थस्व ।।

आत्मरक्षा

१. ब्र॒ह्मा॒त्म॒न्वद॑सृजत । तद॑कामयत ।
समा॒त्मना॑पद्येयेति । आ॒त्म॒न्ना॒त्म॒न्नित्या॑मन्त्रयत ।
तस्मै॑ दश॒म॒७ हू॒तः प्र॒त्य॒शृ॒णोत् । स दश॑हूतोऽ
भवत् । दश॑हूतो ह॒वैना॑मैषः । तं वा ए॒त-
न्दश॑हूत॒७ स॒न्तम् । दश॑हो॒तेत्या॑चक्षते
प॒रोक्षे॑ण । प॒रोक्ष॑प्रिया इ॒व हि दे॒वाः ।।

२. आ॒त्म॒न्ना॒त्म॒न्नित्या॒मन्त्र॑यत । तस्मै
 स॒प्त॒म॒७ हू॒तः प्र॒त्य॒शृ॒णो॒त् । स स॒प्त॒हू॒तोऽ
 भ॒वत् । स॒प्त॒हू॒तो ह॒वैना॒मैषः॑ । तं वा ए॒त॒७
 स॒प्त॒हू॒त॒७ स॒न्त॒म् ॥ स॒प्त॒हो॒तेत्या॒चक्ष॑ते
 प॒रोक्षे॑ण । प॒रोक्ष॑प्रि॒या इ॒व हि दे॒वाः ॥

३, आ॒त्म॒न्ना॒त्म॒न्नित्या॒मन्त्र॑यत । तस्मै ष॒ष्ठ॒७
 हू॒तः प्र॒त्य॒शृ॒णो॒त् । स ष॒ड् हू॒तोऽभ॑वत् । ष॒ड् हू॒तो
 ह॒वैना॒मैषः॑ । तं वा ए॒त॒७ ष॒ड् हू॒त॒७ स॒न्त॒म् ॥
 ष॒ड् हो॒तेत्या॒चक्ष॑ते प॒रोक्षे॑ण । प॒रोक्ष॑प्रि॒या इ॒व हि दे॒वाः ॥

४. आ॒त्म॒न्ना॒त्म॒न्नित्या॒मन्त्र॑यत । तस्मै
 पञ्च॒म॒७॒हूतः॑ प्रत्य॒शृ॒णोत् । स पञ्च॑हूतोऽ
 भवत् । पञ्च॑हूतो ह॒वैना॒मैषः॑ । तं वा ए॒तं
 पञ्च॑हूत॒७॒सन्तम्॑ ॥ पञ्च॑हो॒तेत्या॑चक्षते
 प॒रोक्षे॑ण । प॒रोक्ष॑प्रि॒या इ॒व हि दे॒वाः ॥

५. आ॒त्म॒न्ना॒त्म॒न्नित्या॒मन्त्र॑यत । तस्मै चतु॒र्थ॒७
 हूतः॑ प्रत्य॒शृ॒णोत् । स चतु॑र्हूतोऽभवत् ।
 चतु॑र्हूतो ह॒वैना॒मैषः॑ । तं वा ए॒तञ्च॑तु॒र्हूत॒७
 सन्तम्॑ ॥ चतु॑र्हो॒तेत्या॑चक्षते प॒रोक्षे॑ण ।

४३

प॒रोक्ष॑प्रि॒या इ॒त्त॒ हि दे॒वाः ।।

तम॑ब्रवीत् । त्वं॑ वै मे॒ नेदि॑ष्ठ॒ हूतः॑
प्रत्य॑श्रौषीः । त्वयै॑ नानाख्या॒तार॒ इति॑ ।

तस्मा॑न्नु॒हैना॒ चतु॑र्हो॒तार॒ इत्या॑चत्क्षते ।

तस्मा॑च्छुश्रूषुः पु॒त्राणा॑ हृद्य॒तमः॑ । नेदि॑ष्ठो
हृद्य॒तमः॑ । नेदि॑ष्ठो ब्रह्म॒णो भ॑वति । यं ए॒वं
वेद॑ । आ॒त्मने॒ नमः॑ ।।

४४

पञ्चमो न्यासः

शिवसङ्कल्पम्

१. येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीत-
ममृतेन सर्वम् । येन यज्ञस्त्रायते सप्तहोता
तन्मे मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

२. येन कर्माणि प्रचरन्ति धीरा यतो
वाचा मनसा चारु यन्ति । यत्सम्मितमनु स-
य्यन्ति प्राणिनस्तन्मे मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ।

३. येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे..
कृण्वन्ति विदथेषु धीराः । यदपूर्वं यक्ष्ममन्तः

प्र॒जा॒ना॒न्त॒न्मे॒ मन॑शि॒श॒व॒स॒ङ्क॒ल्प॒म॒स्तु॑ ।।

४. यत्प्र॒ज्ञान॑मु॒त चे॒तो धृ॑तिश्च॒ यज्ज्योति॑-
र॒न्तर॑मृ॒तं प्र॒जासु॑ । यस्मा॒न्न ऋ॒ते किञ्च॑न क॒र्म
क्रि॒यते॒ तन्मे॒ मन॑शि॒श॒व॒स॒ङ्क॒ल्प॒म॒स्तु॑ ।।

५. सु॒षा॒र॒थि॒रश्वानि॑व॒ यन्म॑नु॒ष्यान्ने॒नीय॑ते॒
भी॒शु॒भिर्वा॒जिन॑ इव । ह॒त्प्रति॑ष्ठं॒ यदजि॑रं
यवि॑ष्ठं॒ तन्मे॒ मन॑शि॒श॒व॒स॒ङ्क॒ल्प॒म॒स्तु॑ ।।

६. यस्मि॒न्नु॒च स्साम॑ यजू॒ंषि॑ यस्मिन्
प्रति॑ष्ठा र॒थ॒नाभा॑वि॒वाराः॑ । यस्मि॒ंश्चित्त॑

सर्व॑मो॒तं प्र॒जा॒ना॒न्त॒न्मे॒ मन॑शि॒श॒व॒स॒ङ्क॒ल्प॑मस्तु ।

७. यद॑त्र ष॒ष्ठ॒न्त्रि॒शत॑ सु॒वीरं॑ य॒ज्ञस्य॑
गु॒ह्य॒न्न॒व॒ना॒व॒मा॒य्य॑म् । द॒श प॒ञ्च त्रि॑श॒तं
यत्प॑र॒ञ्च त॒न्मे॒ मन॑शि॒श॒व॒स॒ङ्क॒ल्प॑मस्तु ॥

८. यज्जा॑ग्र॒तो दूर॑मु॒दैति॒ दै॒वं तदु॑षु॒प्तस्य॑
तथै॒वैति॑ । दूर॑ङ्ग॒म॒ज्ज्योति॑षा॒ज्ज्योति॑रे॒क॒न्त॒न्मे॒
मन॑शि॒श॒व॒स॒ङ्क॒ल्प॑मस्तु ॥

९. येने॒दं वि॒श्व॒ज्ज॒गतो॑ ब॒भूव॑ ये दे॒वापि॑
म॒ह॒तो जा॒त॒वेदाः॑ । तदे॒वाग्नि॑स्त॒म॒सो ज्योति॑-

रे॒क॒न्त॒न्मे॒ मन॑शि॒शव॑स॒ङ्क॒ल्प॑मस्तु ।।

१०. येन॑ द्यौः पृ॒थि॒वी चा॒न्तरि॑क्ष॒ज्च॒ ये
पर्व॑ताः प्र॒दि॒शो दि॒शश्च॑ । येने॒दज्ज॑ग॒द्व्याप्तं॑
प्र॒जा॒ना॒न्त॒न्मे॒ मन॑शि॒शव॑स॒ङ्क॒ल्प॑मस्तु ।।

११. ये मनो॑ हृद॒यं ये च॑ दे॒वा ये दि॒व्या
आपो॑ ये सूर्य॑र॒श्मिः । ते श्रो॒त्रे चक्षु॑षी
स॒ज्चर॑न्त॒न्त॒न्मे॒ मन॑शि॒शव॑स॒ङ्क॒ल्प॑मस्तु ।।

१२. अचि॑न्त्य॒ज्चाप्र॑मे॒य॒ज्च व्य॒क्ताव्य॑क्त॒पर॒-
ज्च॑ यत् । सूक्ष्मा॑त्सूक्ष्म॒तरं॑ ज्ञे॒य॒न्त॒न्मे॒ मन॑शि॒शव॑

सङ्कल्पमस्तु ॥

१३. एका च दश शतञ्च सहस्रञ्चायुत-
ञ्च नियुतञ्च प्रयुतञ्चार्बुदञ्च न्यर्बुदञ्च
समुद्रश्च मध्यञ्चान्तश्च परार्द्धश्च तन्मे
मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१४. ये पञ्च पञ्चादश शत० सहस्र-
मयुतन्यर्बुदञ्च । ते अग्निचित्येष्टकास्त०
शरीरन्तन्मे मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१५. वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवर्ण-

न्तमसः परस्तात् । यस्य योनिं परिपश्यन्ति
धीरास्तन्मे मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१६. यस्येदन्धीराः पुनन्ति कवयो ब्रह्माण-
मेतन्त्वा वृणत इन्दुम् । स्थावरज्जङ्गम-
न्धौराकाशान्तन्मे मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

१७. परात्परतरञ्चैव यत्पराच्चैव यत्परम् ।
यत्परात्परतो ज्ञेयन्तन्मे मनश्शिवसङ्कल्प-
मस्तु ॥

१८. परात्परतरो ब्रह्मा तत्परात्परतो हरिः ।

५०

तत्परा॑त्परतो॑ऽधी॒शस्तन्मे॑ मन॑श्शि॒व-
सङ्क॒ल्पमस्तु॑ ।।

१९. या वेदा॑दिषु॑ गा॒यत्री॒ सर्व॑व्यापी
म॒हेश्वरी॑ । ऋ॒ग्यजु॑स्सामा॑थर्वैश्च॒ तन्मे॑ मन॑-
शि॒वसङ्क॒ल्पमस्तु॑ ।।

२०. यो वै दे॒वं महा॑दे॒वं प्र॒णवं॑ पर॒मेश्वर॑म् ।
यस्सर्वे॑ सर्व॑ वेदैश्च॒ तन्मे॑ मन॑श्शि॒वसङ्क॒ल्प-
मस्तु॑ ।।

२१. प्र॒यतः॑ प्र॒णवो॑ङ्का॒रं प्र॒णवं॑ पु॒रुषो॑त्तमम् ।

ओङ्कारं प्रणवात्मानन्तन्मे मनश्शिव-
सङ्कल्पमस्तु ।।

२२. योऽसौ सर्वेषु वेदेषु पठ्यते ह्यज
ईश्वरः । अकायो निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे
मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ।।

२३. गोभिर्जुष्टन्धनेन ह्यायुषा च बलेन च ।
प्रजया पशुभिः पुष्कराक्षन्तन्मे मनश्शिव-
सङ्कल्पमस्तु ।।

२४. कैलासशिखरे रम्ये शङ्करस्य

५२

शि॒वा॒ल॒ये । दे॒व॒ता॒स्तत्र॑ मो॒द॒न्ते॒ तन्मे॒ मन॑शि॒श॒व
सङ्क॒ल्प॒मस्तु॑ ॥

२५. त्र्य॒म्ब॒कै॒र्य॒जाम॑हे सु॒ग॒न्धिं पु॒ष्टि-
व॒र्द्ध॒नम् । उ॒र्वा॒रु॒कमि॑व ब॒न्ध॒ना॒न्मृ॒त्योर्मु॑क्षी॒य
मा॒मृ॒ता॒त्तन्मे॒ मन॑शि॒श॒वसङ्क॒ल्प॒मस्तु॑ ॥

२६. वि॒श्व॒तश्च॑क्षु॒रु॒त वि॒श्व॒तो॒मुखो॑
वि॒श्व॒तो॒हस्त॑ उ॒त वि॒श्व॒त॒स्पात् । सं॒बा॒हु॒भ्या-
त्र॒म॒ति॒ संप॑त॒त्रैर्द्या॑वापृ॒थि॒वी ज॒न॒य॒न्दे॒व
ए॒क॒स्तन्मे॒ मन॑शि॒श॒वसङ्क॒ल्प॒मस्तु॑ ॥

२७. च॒तुरो॑ वे॒दान॑धी॒यीत॑ सर्व॑शास्त्रम॒यं
वि॒दुः॑ । इति॑हा॒सपु॑राणा॒नान्त॑न्मे॒ मन॑श्शि॒व
सङ्क॑ल्पमस्तु ॥

२८. मा नो॑ म॒हान्त॑मु॒त मा नो॑ अ॒र्भकं॑ मा
न उ॒क्षन्त॑मु॒त मा न॑ उ॒क्षित॑म् । मा नो॑ व॒धीः
पि॒तरं॑ मो॒त मा॒तरं॑ प्रि॒या मा न॑स्त॒नुवो॑ रु॒द्र
रीरि॑षस्तन्मे॒ मन॑श्शि॒वसङ्क॑ल्पमस्तु ॥

२९. मा न॑स्तो॒के तन॑ये॒ मा न॑ आ॒युषि॑ मा
नो गो॑षु॒ मा नो॑ अ॒श्वेषु॑ रीरिषः । वी॒रान्मा॑नो

रु॒द्र भा॒मि॒तो व॒धीर् ह॒वि॒ष्म॒न्तो नम॑सा
वि॒धेम ते॒ तन्मे॒ मन॑शि॒वस॑ङ्क॒ल्पम॑स्तु ।।

३०. ऋ॒त॒स॒त्यं परं॑ ब्र॒ह्म॒पु॒रु॒ष॒ङ्कृ॒ष्ण
पि॒ङ्ग॒लम् । ऊ॒र्ध्व॒रे॒तं वि॒रू॒पाक्षं॑ वि॒श्वरू॑पाय
वै नमो॑ नम॒स्तन्मे॒ मन॑शि॒वस॑ङ्क॒ल्पम॑स्तु ।।

३१. क॒द्वु॒द्राय॑ प्र॒चे॒त॒से मी॒ढु॒ष्ट॒माय॑ तव्य॒से ।
वो॒चेम॒ शन्त॑म॒ह॒दे । स॒र्वो ह्ये॒ष रु॒द्रस्त॑स्मै
रु॒द्राय॑ नमो॑ अस्तु॒ तन्मे॒ मन॑शि॒व-
स॒ङ्क॒ल्पम॑स्तु ।।

३२. ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमत
 स्सुरुचो वेन आवः । स बुद्धिर्नया उपमा
 अस्य विष्ठास्सतश्च योनिमसतश्च
 विवस्तन्मे मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ।।

३३. यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक
 इद्राजा जगतो बभूव । य ईशे अस्य द्विपद-
 श्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम तन्मे
 मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ।।

३४. य आ॒त्म॒दा॒ ब॒ल॒दा॒ यस्य॒ वि॒श्व॑
 उ॒पा॒स॒ते प्र॒शि॒षं॑ य्यस्य॒ दे॒वाः । यस्य॒ छा॒याऽमृ॒तं
 य्यस्य॒ मृ॒त्युः कस्मै॑ दे॒वाय॒ ह॒वि॒षा वि॒धेम॒ तन्मे॒
 म॒न॒श्शि॒वस॑ङ्क॒ल्पम॑स्तु । ।

३५. यो रु॒द्रो अ॒ग्नौ यो अ॒प्सु य॒ओष॑धीषु
 यो रु॒द्रो वि॒श्वा भु॒वनाऽऽवि॒वेश॒ तस्मै॑ रु॒द्राय॒
 नमो॑ अस्तु॒ तन्मे॒ म॒न॒श्शि॒वस॑ङ्क॒ल्पम॑स्तु ।

५७

३६ . गन्धद्वारां दुराधरूपां नित्यपुष्टां
करीषिणीम् । ईश्वरीं सर्वभूतानां
तामिहोपह्वये श्रियन्तन्मे मनश्शिव-
सङ्कल्पमस्तु ॥

३७ य इदं शिवसङ्कल्पं सदाध्यायन्ति
ब्राह्मणाः । ते परं मोक्षङ्गमिष्यन्ति तन्मे
मनश्शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

हृदयाय नमः ॥

पुरुषसूक्तम् ।।

१. सहस्रशीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः
सहस्रपात् । स भूमिं विश्वतो वृत्त्वा ।
अत्यतिष्ठद्वशाङ्गुलम् ।।

२. पुरुष एवेदं सर्वम् । यद्भूतं यच्च
भव्यम् । उतामृतत्वस्येशानः । यदन्नेनाति-
रोहति ।।

३. एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायांश्च
पुरुषः । पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपाद-

स्या॒मृत॑न्दि॒वि । ।

४. त्रि॒पादू॑र्ध्व उदै॒त्पुरु॑षः । पादो॑स्येहा॒-
भवा॑त्पुनः । ततो॑ विष्व॒ङ् व्य॑क्रामत् ।

सा॒शना॒न॒शने॒ अभि॑ । ।

५. तस्मा॑द्वि॒राड॑जायत । वि॒राजो॒ अधि॑
पू॒रुषः॑ । सजा॒तो अत्य॑रिच्यत । प॒श्चाद्भू॑मि॒-
मथो॑ पु॒रः । ।

६. यत्पुरु॑षेण ह॒विषा॑ । दे॒वा य॒ज्ञम॑तन्वत ।
व॒सन्तो॑ अ॒स्यासी॒दाज्य॑म् । ग्री॒ष्म इ॒द्ध्म

श॒शर॒द्ध॒विः॑ । ।

७. स॒प्त॒ास्स्या॑स॒न्परि॑धयः । त्रि॒स्स॒प्त
स॒मिधः॑ कृ॒ताः । दे॒वा यद्य॑ज्ञं त॒न्वा॒नाः ।
अ॒ब॒ध्नन्॑ पु॒रुषं॑ प॒शुम् । ।

८. तँ॒य्य॒ज्ञं ब॒र्हिषि॑ प्रौक्षन् । पु॒रुष॑ज्जा॒त-
म॒ग्रतः॑ । तेन॑ दे॒वा अ॑यजन्त । सा॒ध्या
ऋ॒षयश्च॑ ये । ।

९. तस्मा॑द्य॒ज्ञात्सर्व॑हुतः । स॒म्भृ॒तं
पृ॒षदा॑ज्यम् । प॒शूँस्ताँ॑श्च॒क्रे वा॑य॒व्यान् ।

६१

आ॒र॒ण॒या॒न् ग्रा॒म्या॒श्च॒ ये । ।

१०. तस्मा॑द्य॒ज्ञात्सर्व॑हु॒तः । ऋ॒च॒स्सामा॑नि
ज॒ज्ञिरे॑ । छ॒न्दा॑सि ज॒ज्ञिरे॑ तस्मा॑त् ।
यजु॑स्तस्मा॑दजाय॒त । ।

११. तस्मा॑द॒श्वा अजा॑यन्त । येके॑चो-
भ॒याद॑तः । गा॒वो ह ज॒ज्ञिरे॑ तस्मा॑त् ।
तस्मा॑ज्जा॒ता अजा॑वयः । ।

१२. यत्पु॑रु॒षं व्य॑दधुः । क॒ति॒धाव्य॑कल्पयन् ।
मु॒खं कि॑म॒स्य कौ॑ बा॒हू । का॒वूरू॑ पा॒दावु॑च्येते ।

१३. ब्रा॒ह्म॒णो॑ऽस्य॒ मुख॑मासीत् । बा॒हू॒राज॑न्यः
 कृ॒तः । ऊ॒रू तद॑स्य॒ यद्वै॑श्यः । प॒द्भ्या॑ ७ शू॒द्रो
 अजा॑यत । ।

१४. च॒न्द्रमा॑ मन॒सो जा॑तः । चक्षो॑स्सू॒र्यो
 अजा॑यत । मु॒खादिन्द्र॑श्चा॒ग्निश्च॑ । प्रा॒णाद्वायु॑-
 रजा॑यत । ।

१५. नाभ्या॑ आसीद॒न्तरि॑क्षम् । शी॒ष्णो द्यौ
 स्सम॑वर्तत । प॒द्भ्यां भू॒मिर्दि॑शाश्श्रोत्रात् । तथा॑
 लो॒का ७ अ॑कल्पयन् । ।

६३

१६. वेदा॒हमे॒तं पु॒रुषं॑ म॒हान्त॑म्॥ आ॒दि॒त्य-
व॒र्णं॑ तम॒सस्तु॑ पा॒रे । सर्वा॑णि रू॒पाणि॑
वि॒चित्य॑ धी॒रः । ना॒मा॒नि कृ॒त्वाभि॒वदन्॑
यदास्ते॑ ॥

१७. धा॒ता पु॒रस्ता॒द्यमु॒दाज॒हार॑ । श॒क्रः
प्रवि॒द्वान्प्र॒दिश॒श्चत॑स्रः । तमे॒वं वि॒द्वान॒मृत॑ इ॒ह
भव॑ति । ना॒न्यः पन्था॑ अ॒यना॑य विद्यते ॥

१८. य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञम॑यजन्त दे॒वाः । तानि॑
धर्मा॑णि प्रथ॒मान्या॑सन् । ते ह॒ नाकं॑ महि॒मा न॑
स्सच॑न्ते । यत्र॑ पूर्वे सा॒ध्यास्स॑न्ति दे॒वाः ॥

शिर॑से स्वाहा ॥

६५

उत्तरनारायणम्

अ॒द्भ्यः॑ सम्भू॒तः पृ॒थि॒व्यै रसा॑च्च ।

वि॒श्वक॑र्म॒णस्स॑मव॒र्तता॑धि । तस्य॒ त्वष्टा॑

वि॒दध॑द्रू॒पमे॑ति । तत्पु॒रुष॑स्य॒ वि॒श्वमा॑जा॒नम॑ग्रे ।

वे॒दाह॑मे॒तं पु॒रुषं॑ म॒हान्त॑म् । आ॒दि॒त्यव॑र्णं

तम॑सः॒ पर॑स्तात् । तमे॒वं वि॒द्वान॑मृ॒त इ॒ह

भ॑वति । नान्यः पन्था वि॒द्यते॑ऽय॒नाय॑ ।

प्र॒जाप॑तिश्चरति॒ गर्भे॑ अ॒न्तः ।

अ॒जाय॑मानो बहु॒धा वि॑जायते । तस्य॒ धीराः॑

परि॑ जानन्ति॒ योनि॑म् । मरी॒चीनां॑

प॒दमि॑च्छन्ति वे॒धसः॑ ।।

यो दे॒वेभ्य॑ आ॒तप॑ति । यो दे॒वानां॑
पु॒रोहि॑तः । पू॒र्वो यो दे॒वेभ्यो॑ जा॒तः । नमो॑
रु॒चाय॑ ब्रा॒ह्मये॑ ।।

रुचं॑ ब्रा॒ह्मज्ज॒नय॑न्तः । दे॒वा अ॒ग्रे तद॑ब्रुवन् ।
यस्त्वै॒वं ब्रा॒ह्म॒णो वि॒द्यात् । तस्य॑ दे॒वा
अस॑न्व॒शे ।।

ही॒श्च ते ल॒क्ष्मीश्च॑ पत्न्यौ॑ । अ॒हो॒रा॒त्रे
पा॒र्श्वे । नक्ष॑त्राणि रू॒पम् । अ॒श्विनौ॑ व्या॒त्तम्॑ ।

६७

इष्टं॑ म॒निषा॑ण । अ॒मुं म॒निषा॑ण । सर्वं॑
म॒निषा॑ण ॥

शि॒खायै॑ वषट् ॥

अप्रतिरथम्

आ॒शु॒शि॒शानो॑ वृ॒ष॒भो न यु॒ध्मो घ॑ना॒घनः॑
 क्षो॒भ॒णश्च॑र्ष॒णीना॑म् । स॒न्क्र॒न्दनो॑ नि॒मिष॑
 ए॒कवी॒रश्श॑त॒सेना॑ अजयत्सा॒कमिन्द्रः॑ ।

स॒ङ्क्र॒न्दने॑नानि॒मिषे॑ण जि॒ष्णुना॑
 यु॒त्का॒रेण॑ दु॒श्च्य॒वने॑न धृ॒ष्णुना॑ ॥ तदि॒न्द्रेण॑
 जय॑त॒ तत्स॑ह॒द्व्यं व्यु॑धो॒नर॑ इ॒षुह॑स्तेन॒ वृष्णा॑ ॥

स इ॒षुह॑स्तै॒ स्सनि॑ष॒ङ्गिभि॑र्व॒शी
 स॒स्र॑ष्टा॒ सयु॑ध॒ इन्द्रो॑ ग॒णेन॑ । स॒सृ॑ष्ट॒जित्

सोमपा बाहुशर्ध्यूध्व धन्वा प्रतिहिताभि-
रस्ता ।

बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहार्मित्रा
अपबाधमानः । प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा
जयन्नस्माकमेदध्यविता रथानाम् ।

गोत्रभिदङ्गोविदं वज्रबाहुञ्जयन्तमज्म
प्रमृणन्तमोजसा । इमं सजाता अनुवीरय-
ध्वमिन्द्रं सखायोऽनु स रभध्वम् ।

बलविज्ञाय स्थविरः प्रवीरस्सहस्वान्

वा॒जी॑ सह॒मान॑ उ॒ग्रः । अ॒भि॒वी॒रो अ॒भिस॑त्त्वा
सहो॒जा जै॒त्रमि॑न्द्र रथ॒माति॑ष्ठ गो॒वित् ।

अ॒भिगो॒त्राणि॑ सह॒सा गा॑ह॒मानोऽदा॑यो
वी॒रश्श॑तम॒न्युरि॑न्द्रः । दु॒श्च्य॒वनः॑ पृ॒तना॒षाड॑-
यु॒द्ध्यो॑स्मा॒क७ से॒ना अव॑तु प्र॒युथ्सु॑ ।

इन्द्र॑ आ॒सान्ने॒ता बृ॒हस्प॑ति॒र्दक्षि॑णा य॒ज्ञः
पु॒र ए॒तु सोमः॑ । दे॒वसे॒नाना॑म॒भिभ॑ज्ज॒तीना॑-
ज्ज॒यन्ती॑नां म॒रुतो॑ य॒न्त्व॒ग्रे॑ ॥

इन्द्र॑स्य वृ॒ष्णो व॑रु॒णस्य॑ रा॒ज्ञ आ॑दि॒त्यानां॑ ॥

म॒रु॒तां॑ श॒र्द्ध उ॒ग्रम् । म॒हा॒म॒न॒सां॑ भु॒वन-
च्य॒वा॒ना॒ङ्घो॒षो॑ दे॒वा॒ना॒ञ्ज॒य॒ता॒मु॒द॒स्थात् ।

अ॒स्मा॒क॒मि॒न्द्र॒ स्स॒मृ॒तेषु॑ द॒ध्व॒जे॒ष्वस्मा॑कं-
य्या इ॒ष॒व॒स्ता॒ ज॒य॒न्तु । अ॒स्मा॑कं॒व्वी॒रा उत्त॑रे
भ॒व॒न्त्व॒स्मा॒नु॑ दे॒वा अ॒व॒ता॒ ह॒वेषु॑ ।

उ॒द्ध॒र्ष॒य म॒घ॒व॒न्ना॒यु॒धा॒न्यु॒त्स॒त्त्वि॒नां॑
मा॒म॒का॒नां॑ म॒हा॒सि॑ । उ॒द्ध॒त्र॒ह॒न्वा॒जि॒नां॑
वा॒जि॒ना॒न्यु॒द्र॒था॒ना॒ञ्ज॒य॒ता॒मे॒तु॒ घो॒षः॑ ।

उ॒प॒प्रे॒त॒ ज॒य॒ता॒ न॒र॒स्थि॒रा॒व॒स्स॒न्तु॑ बा॒ह॒वः॑ ।

इन्द्रो व॒श॒शर्म॑ यच्छ॒त्त्वना॑धृष्या यथा॑स॒थ ।

अव॑सृष्टा॒ परा॑प॒त शर॑व्ये ब्र॒ह्मस॑ शिता ।

गच्छा॑मि॒त्रान्प्रवि॑श॒ मैषा॑ङ्क॒ञ्चनो॑च्छिषः ।

म॒र्माणि॑ ते॒ वर्म॑भिश्छादयामि॒ सोम॑स्त्वा

राजा॑मृ॒तेना॑भि॒वस्ता॑म् । उ॒रोर्व॑री॒यो वरि॑वस्ते

अस्तु॑ जय॒न्त॒न्त्वाम॑नु॒मद॑न्तु दे॒वाः ।

यत्र॑ बा॒णास्स॑प॒तन्ति॑ कु॒मारा॑ वि॒शिखा॑

इव॑ । इन्द्रो न॒स्तत्र॑ वृ॒त्रहा॑ वि॒श्वाहा॑ शर्म

यच्छ॑तु ॥ कव॑चाय हुम् ॥

७३

प्रतिपूरुषम् (१)

प्रति॒पू॒रु॒षमे॑क॒क॒पा॒ला॒त्रि॒र्व॒प॒त्ये॒क॒म॒ति॒रि॒क्तं॑-
 व्या॒व॒न्तो॑ गृ॒ह्या॒स्म॒स्ते॒भ्यः॑ क॒म॒करं॑ प॒शूना॑ ॐ
 शर्मा॑सि॒ शर्म॑ यज॒मान॑स्य॒ शर्म॑ मे य॒च्छै॒क ए॒व
 रु॒द्रो न॑ द्वि॒तीया॑य तस्थ॒ आ॒खु॒स्ते रु॒द्र
 प॒शु॒स्त॒ज्जु॒षस्वै॒ष ते॑ रु॒द्र भा॒ग स्स॒ह स्व॒स्त्रा-
 म्बि॒कया॑ तज्जु॒षस्व॑ भेष॒जङ्ग॒र्वे॒श्वाय॑
 पु॒रु॒षाय॑ भेष॒जम॑थो अ॒स्मभ्यं॑ भेष॒ज सु॒भेष॑जं
 य॒था॒स॒ति । सु॒गं मे॒षाय॑ मे॒ष्या॑ अ॒वा॒म्ब

रु॒द्रम॑दि॒म॒ह्यव॑ दे॒वं त्र्य॑म्ब॒कम् । यथा॑ न॒श॒श्रेय॑सः
 कर॒द्यथा॑ नो॒ वस्य॑सः कर॒द्यथा॑ नः पशु॒मतः
 कर॒द्यथा॑ नो॒ व्यव॑साययात् ॥

त्र्य॑म्ब॒कं य॒जाम॑हे सु॒गन्धिं॑ पु॒ष्टि॒वर्द्ध॑नम् ।

उ॒र्वारु॒कमि॑व॒ बन्ध॑नान्मृ॒त्योर्मु॑क्षी॒य मामृ॑तात् ॥

ए॒ष ते॑ रु॒द्र भा॒गस्त॑ज्जुषस्व॒ तेना॑व॒सेन॑
 प॒रो मू॒जव॑तो॒ऽती॒ह्यव॑ततधन्वा॒ पिना॑कहस्तः
 कृ॒त्तिवा॑साः ॥

प्रतिपूरुषम् (२)

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपति । जाता एव
 प्रजा रुद्रान्निरवदयते । एकमतिरिक्तम् ।
 जनिष्यमाणा एव प्रजा रुद्रान्निरवदयते ।
 एककपाला भवन्ति । एकधैव रुद्रान्निरवदयते ।
 नाभिधारयति । यदभिधारयेत् ॥ अन्तरव-
 चारिणा ७ रुद्रङ्कुर्यात् । एकोल्मुकेन यन्ति ।
 तद्धि रुद्रस्य भागधेयम् ॥ इमान्दिशं य्यन्ति ।
 एषा वै रुद्रस्य दिक् । स्वायामेव दिशि रुद्र-

त्रिरवदयते । रुद्रो वा अपशुकाया आहुत्यै
 नातिष्ठत । असौ ते पशुरिति निर्दिशेद्यन्दि-
 ष्यात् । यमेव द्वेष्टि । तमस्मै पशुनिर्दिशति ।
 यदि न द्विष्यात् । आखुस्ते पशुरिति ब्रूयात् ।
 न ग्राम्यान् पशून् हिनस्ति । नारण्यान् ।
 चतुष्पथे जुहोति । एष वा अग्नीनां पड्वीशो
 नाम । अग्निवत्येव जुहोति । मद्ध्यमेन पूर्णेन
 जुहोति । सुगध्येषा । अथो खलु । अन्तमेनैव
 होतव्यम् ॥ अन्तत एव रुद्रत्रिरवदयते ।

ए॒ष ते रु॒द्र भा॒गस्स॒ह स्व॒स्त्रा॑म्बि॒कये॒त्याह॑ ।

श॒र॒द्वा अ॒स्याम्बि॒का स्व॒सा ॥ तया॒ वा ए॒ष

हि॒नस्ति॑ । य॒० हि॒नस्ति॑ । तयै॒वैन॑० स॒ह

श॒मय॑ति । भे॒ष॒जङ्ग॒व इ॒त्याह॑ । याव॑न्त ए॒व

ग्रा॒म्याः प॒शवः॑ । तेभ्यो॑ भे॒ष॒जङ्क॑रोति ।

अ॒वा॒म्ब रु॒द्रम॑दि॒मही॒त्याह॑ । आ॒शिष॑मे॒वैता॒मा-

शा॒स्ते ॥ त्र्य॒म्बकं॑य्य॒जाम॒ह इ॒त्याह॑ ।

मृ॒त्योर्मु॑क्षी॒य मा॑मृ॒तादि॒ति वा॒वैत॑दाह ।

उ॒त्कि॑रन्ति । भ॒गस्य॑ ली॒फ्स॑न्ते । मू॒ते कृ॒त्वा

स॒जन्ति॑ । य॒था ज॒नय्य॑ते॒ वस॑ङ्क॒रोति॑ ।
ता॒दृगे॒वत॑त् । ए॒ष ते॑ रु॒द्र भा॒ग इ॒त्याह॑
नि॒रव॑त्यै । अ॒प्रती॑क्ष॒माय॑न्ति । अ॒पः परि॑-
षि॒ञ्चति॑ । रु॒द्रस्या॒न्तर्हि॑त्यै । प्र॒वा ए॒तेऽस्मा॑-
ल्लो॒काच्य॑वन्ते । ये त्र्य॑म्ब॒कैश्च॑रन्ति । आ॒दि॒त्य-
ज्य॒रुं पु॒नरे॒त्य नि॒र्व्वप॑ति । इ॒यं व्वा॑ अ॒दि॒तिः ।
अ॒स्यामे॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑न्ति ॥

ने॒त्रत्र॑याय वौषट् ॥

शतरुद्रीयम् ॥

त्वमग्ने रुद्रो असुरो महो दिवः । त्वं शब्दो
 मारुतं पृक्ष ईशिषे । त्वं वातैररुणैर्यासि
 शङ्गायः । त्वं पूषा विधतः पासि नुत्मना ॥
 देवा देवेषु श्रयद्ध्वम् । प्रथमा द्वितीयेषु
 श्रयद्ध्वम् । द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयद्ध्वम् ।
 तृतीयाश्चतुर्थेषु श्रयद्ध्वम् । चतुर्थाः पञ्चमेषु
 श्रयद्ध्वम् । पञ्चमाष्षष्ठेषु श्रयद्ध्वम् । षष्ठा
 सप्तमेषु श्रयद्ध्वम् । सप्तमा अष्टमेषु

श्रयद्ध्वम् । अष्टमा नवमेषु श्रयद्ध्वम् ।
 नवमा दशमेषु श्रयद्ध्वम् । दशमा एकादशेषु
 श्रयद्ध्वम् । एकादशा द्वादशेषु श्रयद्ध्वम् ।
 द्वादशास्त्रयोदशेषु श्रयद्ध्वम् । त्रयोदशा-
 श्चतुर्दशेषु श्रयद्ध्वम् । चतुर्दशाः पञ्चदशेषु
 श्रयद्ध्वम् । पञ्चदशाषोडशेषु श्रयद्ध्वम् ।
 षोडशास्सप्तदशेषु श्रयद्ध्वम् । सप्तदशा
 अष्टादशेषु श्रयद्ध्वम् । अष्टादशा एकात्र-
 विंशेषु श्रयद्ध्वम् । एकात्रविंशा

वि०शेषु श्रयद्ध्वम् । वि०शा एकवि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । एकवि०शा द्वावि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । द्वावि०शा त्रयोवि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । त्रयोवि०शाः चतुर्वि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । चतुर्वि०शाः पञ्चवि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । पञ्चवि०शा षड्वि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । षड्वि०शा सप्त वि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । सप्तवि०शा अष्टावि०शेषु
 श्रयद्ध्वम् । अष्टावि०शा एकान्नत्रि०शेषु

श्रयद्ध्वम् । ए॒का॒त्रि॒त्रि॒शा स्त्रि॒शेषु
 श्रयद्ध्वम् । त्रि॒शा ए॒कत्रि॒शेषु
 श्रयद्ध्वम् । ए॒कत्रि॒शा द्वा॒त्रि॒शेषु
 श्रयद्ध्वम् । द्वा॒त्रि॒शा स्त्रय॒स्त्रि॒शेषु
 श्रयद्ध्वम् । दे॒वा स्त्रि॒रेका॒दशा स्त्रि॒स्त्रय॒-
 स्त्रि॒शाः । उत्त॑रे भवत । उत्त॑र व॒र्त्मानि॒ उत्त॑र
 सत्त्वानः । यत्का॑म इ॒दञ्जु॒होमि॑ । तन्मे
 समृ॑द्ध्यताम् । व॒यस्य॑ प॒तयो॑ रयी॒णाम् ।
 भूर्भु॑व॒स्स्वस्वाहा॑ ॥ अ॒स्त्राय॑ फट् ॥

(पञ्चाङ्गं सकृज्जपेत्) ।।

ह० स० शुचि० षड्सुरन्तरिक्षसंद्धोता वेदिष-
दतिथि दुरोणसत् । नृषद्वरसदृतसद्व्योमस-
दब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत् ।।

प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्याय । मृगो न भीमः
कुचरो गिरिष्ठाः । यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु ।
अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ।।

त्र्यम्बक्यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्द्धनम् ।

उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ।।

तत्स॑वि॒तुर्वृ॑णीमहे । व॒यन्दे॒वस्य॑ भो॒जनम् ।
 श्रेष्ठ॑ ॐ स॒र्वधा॑त॒मम् । तुरं॑ भ॒गस्य॑ धीमहि ॥
 विष्णु॑र्योनिं कल्पयतु । त्वष्टा॑ रू॒पाणि॑
 पि॑ ॐ शतु । आ॒सिञ्च॑तु प्र॒जाप॑तिः । धा॒ता
 गर्भ॑न्दधातु ते ॥

अष्टाङ्ग प्रणामः ।।

१. हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भ॒ स्स॒म॒व॒र्त॒ता॒ग्रे भू॒त॒स्य॑
जा॒तः प॒ति॒रे॒क॑ आ॒सीत् । स दा॑धा॒र॒पृ॒थि॒वी-
न्धा॒मु॒ते॒मा॒ङ्क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒वि॒षा वि॒धेम॑ ।।

२. यः प्रा॑ण॒तो नि॒मि॒ष॒तो म॒हि॒त्त्वै॒क
इ॒न्द्रा॒जा जग॑तो ब॒भूव॑ । य ई॒शे अ॒स्य द्वि॒पद॑-
श्चतु॑ष्पदः क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒वि॒षा वि॒धेम॑ ।।

३. ब्र॒ह्म॒ज॒ज्ञानं॑ प्र॒थ॒मं पु॒र॒स्ता॒द्वि॒सी॒मत॑-
स्सु॒रु॒चो वे॒न आ॒वः । स बु॒ध्नि॒या उप॒मा अ॒स्य

वि॒ष्ठा स्स॒तश्च॒ योनि॒मस॒तश्च॒ वि॒वः॑ ॥

४. म॒ही द्यौः॑ पृ॒थि॒वी च॑ न इ॒मं व्य॒ज्ञं
मि॒मिक्ष॑ताम् । पि॒पृ॒तात्रो॒ भरी॑मभिः ॥

५. उप॑श्वा॒सय॑ पृ॒थि॒वीमु॒त द्यां॑ पु॒रु॒त्रा ते॑
मनु॑तां वि॒ष्ठित॑ज्जगत् । स दु॑न्दु॒भे स॒जूरि॑न्द्रेण
दे॒वै दू॒राद॑वी॒यो अप॑सेध॒ शत्रू॑न् ॥

६. अ॒ग्ने न॑य सु॒पथा॑ रा॒ये अ॒स्मान्
वि॒श्वानि॑ दे॒व व॒यु॒नानि॑ वि॒द्वान् । यु॒योद्ध्य॑स्म
ज्जु॑हुरा॒णामे॒नो भू॑यि॒ष्ठान्ते॒ नम॑उक्तिं वि॒धेम॑ ॥

७. या ते अग्ने रुद्रिया तनूस्तया नः
 पाहि तस्यास्ते स्वाहा ॥ (या ते अग्ने/
 याशया रजाशया हराशया तनूर्वर्षिष्ठा
 गह्वरेष्ठोऽग्रं वचो अपावधीन्त्वेषम् वचो
 अपावधीऽस्वाहा) ॥

८. इमँय्यमप्रस्तरमाहि सीदाङ्गिरोभिः
 पितृभि स्सँव्विदानः । आत्वा मन्त्राः कवि-
 शस्ता वहन्त्वेना राजन् हविषा मादयस्व ॥

(उमामहेश्वराभ्यान्नमः)

(उरसा शिरसा दृष्ट्या मनसा वचसा तथा ।

पद्भ्यां कराभ्यां कर्णाभ्यां प्रणामोऽष्टाङ्ग उच्यते ।)

अथद्ध्यानम् ।।

(अथात्मानं शिवात्मानं श्रीरुद्ररूपं ध्यायेत्) ।

शुद्धस्फटिक संकाशं त्रिणेत्रम् पञ्चवक्त्रकम्

गंगाधरं दशभुजं सर्वाभरण भूषितम् ।।

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्गं नागयज्ञोपवीतिनम् ।

व्याघ्रचर्मोत्तरीयञ्च वरेण्यमभयप्रदम् ।

कमण्डल्वक्षसूत्रे च दधानं शूलपाणिनम् ।

८९

ज्वलन्तं पिङ्गळजटं शिखामद्ध्योदधारिणम् ।

वृषस्कन्ध समारूढं उमादेहाब्धं धारिणम् ।

अमृतेनःप्लुतं हृष्टं दिव्यभोग समन्वितम् ॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुर नमस्कृतम् ।

नित्यं च शास्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम् ॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम् ।

एवन्ध्यात्वा द्विजस्सम्यक् ततो यजनमारभेत् ।

षष्ठः न्यासः

(लघु न्यासः)

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु । पादयो विष्णु
स्तिष्ठतु । हस्तयो हरस्तिष्ठतु । बाह्वोरिन्द्र-
स्तिष्ठतु । जठरेऽग्निस्तिष्ठतु । हृदये शिव-
स्तिष्ठतु । कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु । वक्त्रे
सरस्वती तिष्ठतु । नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु ।
नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम् । कर्णयो-
रश्विनौ तिष्ठेताम् । ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु ।
मूर्धन्यादित्यास्तिष्ठन्तु । शिरसि महादेव-
स्तिष्ठतु । शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु । पृष्ठे
पिनाकी तिष्ठतु । पुरतश्शूली तिष्ठतु ।
पार्श्वयोश्शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम् । सर्वतो
वायुस्तिष्ठतु । ततो बहिस्सर्वतोऽग्नि-

ज्वा॒लामा॒ला परि॒वृत॑स्तिष्ठतु । सर्वे॑ष्वङ्गेषु
सर्वा॑ दे॒वता॑ यथा॒स्थानं॑ तिष्ठन्तु ॥

मां॑ सकु॒टुम्बं॑ रक्षन्तु ॥

अ॒ग्नि॒र्मे वा॒चि श्रि॒तः । वा॒ग्घृ॒दये॑ । हृ॒दयं॑
मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ ॥ अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्मणि॑ ॥

वा॒यु॒र्मे प्रा॒णे श्रि॒तः । प्रा॒णो हृ॒दये॑ । हृ॒दयं॑
मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ ॥ अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्मणि॑ ॥

सू॒र्यो मे॑ चक्षु॒षि श्रि॒तः । चक्षु॒र्हृ॒दये॑ ।
हृ॒दयं॑ मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ ॥ अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्मणि॑ ॥

च॒न्द्रमा॑ मे॑ मन॒सि श्रि॒तः । मनो॑ हृ॒दये॑ ।

हृदयं॑ मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ । अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि ॥

दि॒शो मे॑ श्रो॒त्रे श्रि॒ताः । श्रो॒त्रं हृद॑ये ।

हृदयं॑ मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ । अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि ॥

आ॒पो मे॑ रे॒तसि॑ श्रि॒ताः । रे॒तो हृद॑ये ।

हृदयं॑ मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ । अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि ॥

पृ॒थि॒वी मे॑ श॒रीरे॑ श्रि॒ता । श॒रीरं हृद॑ये ।

हृदयं॑ मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ । अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि ॥

ओ॒ष॒धि व॒न॒स्प॒तयो॑ मे॑ लो॒मसु॑ श्रि॒ताः ।

लो॒मा॒नि हृद॑ये । हृदयं॑ मयि॑ । अ॒हम॒मृते॑ ।

अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्म॒णि॑ । ।

इन्द्रो॑ मे॒ ब॒ले॑ श्रि॒तः॑ । ब॒ल॒७ ह॒द॒ये॑ । ह॒द॒यं॑
म॒यि॑ । अ॒ह॒म॒मृ॒ते॑ । अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्म॒णि॑ । ।

प॒र्जन्यो॑ मे॒ मूर्ध्नि॑ श्रि॒तः॑ । मूर्ध्ना॑ ह॒द॒ये॑ ।
ह॒द॒यं॑ म॒यि॑ । अ॒ह॒म॒मृ॒ते॑ । अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्म॒णि॑ । ।

ई॒शानो॑ मे॒ म॒न्यौ॑ श्रि॒तः॑ । म॒न्युर् ह॒द॒ये॑ ।
ह॒द॒यं॑ म॒यि॑ । अ॒ह॒म॒मृ॒ते॑ । अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्म॒णि॑ । ।

आ॒त्मा म॑ आ॒त्म॒नि॑ श्रि॒तः॑ । आ॒त्मा ह॒द॒ये॑ ।
ह॒द॒यं॑ म॒यि॑ । अ॒ह॒म॒मृ॒ते॑ । अ॒मृतं॑ ब्र॒ह्म॒णि॑ । ।

पुन॑र्म आ॒त्मा पुन॑रायु॒रागा॑त् ॥ पुनः॑ प्रा॒णः
 पुन॑राकू॒तमा॑गात् ॥ वै॒श्वान॑रो र॒श्मिभि॑
 वा॒वृधा॑नः । अ॒न्तस्ति॑ष्ठ॒त्वमृ॑तस्य गो॒पाः ॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वम्

सिद्धैर्देवासुरादिभिः ॥

आराधयामि भक्त्या त्वाम्

अनुगृहाण महेश्वर ॥

ध्यानम् ।।

ध्यायेन्निरामयं वस्तु सर्गस्थिति लयाधिकम् ।
निर्गुणान्निष्कलत्रित्यं मनोवाचामगोचरम् ।।

गंगाधरं शशिधरं जटामकुट शोभितम् ।
श्वेतभूति त्रिपुण्ड्रेण विराजित ललाटकम् ।।

लोचनत्रय संपन्नं स्वर्णकुण्डल शोभितम् ।
स्मेराननञ्चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम् ।।

अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि ।
पुस्तकञ्च भुजैर्दिव्यैः दधानं पार्वतीपतिम् ।।

श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम् ।
सर्वाभीष्ट प्रदातारं वटमूल निवासिनम् ॥

वामाङ्केसंस्थितां गौरीं बालार्कायुतसन्निभाम्
जपाकुसुम साहस्र समान श्रियमीश्वरीम् ॥

सुवर्णरत्नखचित मकुटेन विराजिताम् ।
ललाटपट्ट संराजत् सल्लङ्गनतिलकाञ्चिताम्

राजीवायत नेत्रान्तां नीलोत्पल दळेक्षणाम् ।
सन्तप्तहेमरचित ताटङ्काभरणान्विताम् ॥

ताम्बूलचर्वणरत रक्तजिह्वा विराजिताम् ।
पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम् ।।

स्वर्णकङ्कणसंयुक्तैः चतुर्भिर्बाहुभिर्युताम् ।
सुवर्णरत्नखचित काञ्चीदाम विराजिताम् ।।

कदलीललितस्तम्भ सन्निभोरु युगान्विताम् ।
श्रिया विराजित पदां भक्तत्राण परायणाम् ।।

अन्योन्याश्लिष्ट हृद्बाहू गौरीशङ्करसंज्ञकम्
सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम् ।।

आवाहयामि जगतां ईश्वरं परमेश्वरम् ।।

मङ्गलायतनन्देवं युवानमतिसुन्दरम् ।
ध्यायेत् कल्पतरोर्मूले सुखासीनं सहोमया ।।

आवाहनम्-

आत्वा॑ वहन्तु॑ हर॑य॒ स्सचे॑तस॒ श॒श्वेतै॑र॒श्वै॑ ॥
 स्सह॑के॒तुम॑दि॒भः॑ । वा॒ताजि॑तै॒र्बल॑वद्भि॒
 र्मनो॑जवैरायाहि शी॒घ्रं मम॑ ह॒व्याय॑ श॒र्वोम् -
 त्र्यम्ब॑कं॒य्यजा॑महे सुग॒न्धिं पु॑ष्टि॒वर्द्ध॑नम् ।
 उ॒र्वा॒रु॒कमि॑व॒ बन्ध॑नान्मृ॒त्यो मु॑क्षी॒य मा॑मृतात् ॥
 गौरी॑मिमा॒य स॒लि॒नानि॒ तक्ष॑त्येक॒पदी॑ द्वि॒पदी॑
 सा चतु॑ष्पदी । अ॒ष्टा॒पदी॑ नव॒पदी॑ ब॒भूवु॑षी
 सह॑स्राक्षरा पर॒मे व्यो॑मन् ॥ ॥

ओन्नमस्ते रुद्र मन्यवे....उत ते नमः। ओं ह्रीं नमश्शिवाय।
 सद्योजातं प्रपद्यामि। ओं भूर्भुवस्सुवरो असमिन् कुम्भे महादेवं
 ध्यायामि।(एवं क्रमेण शिवं, रुद्रं, शंकरं, नीललोहितं, ईशानं,
 विजयं, भीमं, देवदेवं, भवोद्भवं, (मध्ये) आदित्यात्मकरुद्रं
 तत्तत्कलशेषु आवाह्य)

प्राणप्रतिष्ठा।।

२. आसनम्- या त इषुः...रुद्रमृडय। ओं ह्रीं नमश्शिवाय।
 सदेयोजाताय वै नमो नमः। रत्नसिंहासनं समर्पयामि।

३. पाद्यम्- या ते रुद्र...चाकशीहि। ओं ह्रीं नमश्शिवाय।
 भवेभवे नातिभवे भवस्व मां। पादयोः पाद्यं समर्पयामि।।

५. अर्घ्यम्- यामिषुं गिरिशन्त...पुरुषं जगत्। ओं ह्रीं
 नमश्शिवाय। भवोद्भवाय नमः। अर्घ्यं समर्पयामि।।

६. आचमनम्- शिवेन वचसा....सुमना असत्। ओं ह्रीं
 नमश्शिवाय। वामदेवाय नमः। आचमनीयं समर्पयामि।।

६. मधुपर्कम्- अदध्यवोचदधिवक्ता...यातुधान्यः। ओं ह्रीं
नमश्शिवाय। ज्येष्ठाय नमः।। मधुपर्कं समर्पयामि।।

७. स्नानम्- असौ यस्ताम्रो....हेड ईमहे। ओं ह्रीं
नमश्शिवाय। श्रेष्ठाय नमः। स्नानं समर्पयामि।। स्नानानन्तरं
आचमनीयं समर्पयामि।।

८. वस्त्रोत्तरीयम्- असौ योऽवसर्पति ...मृडयाति नः। ओं ह्रीं
नमश्शिवाय। रुद्राय नमः। वस्त्रोत्तरीयं समर्पयामि।।

९. उपवीतम्- नमो अस्तु नीलग्रीवाय,,,,अकरत्रमः। ओं ह्रीं
नमश्शिवाय। कालाय नमः। यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि।

१०. गन्धम्- प्रमुञ्च...भगवो वप। ओं ह्रीं नमश्शिवाय।
कलविकरणाय नमः। गन्धान् धारयामि।। गन्धस्योपरि
अक्षतान् समर्पयामि।।

११. पुष्पम्- अवतत्य धनुस्त्वं...सुमना भव। ओं ह्रीं
नमश्शिवाय। बलविकरणाय नमः। पुष्पाणि समर्पयामि।।

१०१

अर्चना- ओं भवाय देवाय नमः। ओं शवाय देवाय नमः।
ओं ईशानाय देवाय नमः। ओं पशुपतये देवाय नमः। ओं
रुद्राय देवाय नमः। ओं उग्राय देवाय नमः। ओं भीमाय
देवाय नमः। ओं महते देवाय नमः।।

ओं भवस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ओं शर्वस्य देवस्य पत्न्यै
नमः। ओं ईशानस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ओं पशुपतेर्देवस्य
पत्न्यै नमः। ओं रुद्रस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ओं उग्रस्य देवस्य
पत्न्यै नमः। ओं भीमस्य देवस्य पत्न्यै नमः। ओं महतो
देवस्य पत्न्यै नमः। ओं महादेवादिभ्यो रुद्रेभ्यो नमः।
समस्तोपचारान् समर्पयामि।।

१२. धूपम्- विज्यन्धनुः ... निषङ्गधिः। ओं ह्रीं
नमश्शिवाय। बलाय नमः। धूपमाग्रापयामि।।

१३. दीपम्- या ते हेतिः...परिबभुज। ओं ह्रीं नमश्शिवाय।
बलप्रमथनाय नमः। दीपं सन्दर्शयामि। धूपदीपानन्तरं
आचमनीयं समर्पयामि।।

१४. नैवेद्यम्- ओं भूर्भुवस्सुवः... ब्रह्मणे स्वाहा ।।
 नमस्ते अस्त्वायुधाय....तव धन्वने । ओं ह्रीं नमश्शिवाय ।
 सर्वभूतदमनाय नमः । ...निवेदयामि ।। आचमनीयं
 समर्पयामि ।।

१५. ताम्बूलम्- ओं भूर्भुवस्सुवः । परि तेधन्वनो...
 निधेहितम् ।। ओं ह्रीं नमश्शिवाय । मनोन्मनाय नमः ।
 कर्पूरताम्बूलं समर्पयामि ।।

१६. नीराजनम्- नमस्ते अस्तु भगवन् ...महादेवाय नमः ।
 ओं ह्रीं नमश्शिवाय । महादेवादिभ्यो रुद्रेभ्यो नमः ।
 सर्वोपचारार्थं कर्पूर नीराजनं सन्दर्शयामि ।।
 ओंहर ओंहर ओं हर ।।

अर्चना- त्रिशत्या ।।

प्रदक्षिणम्- द्रापे अन्धसस्पते...इत्यनुवाकेन प्रदक्षिणानि ।

नमस्काराः- सहस्राणि सहस्रशः इत्यनुवाकेन नमस्काराः ।।

प्रार्थना- चमकानुवाकैः सर्वाभीष्टं प्रार्थयेत् ।।

१०३

रुद्रत्रिशती

ओ॒न्न॒मो॑ हि॒रण्य॑बा॒हवे॑ नमः॑ । ओ॒ं से॒ना॒न्ये॑ नमः॑ ।

ओ॒ं दि॒शा॒ञ्च॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओ॒न्न॒मो॑ वृ॒क्षे॒भ्यो॑ नमः॑ । ओ॒ं हरि॑केशे॒भ्यो॑ नमः॑ । ओ॒ं
प॒शूनां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओ॒ं नम॑स्स॒स्पि॒ज्ज॒राय॑ नमः॑ । ओ॒ं त्वि॒षी॒मते॑ नमः॑ ।

ओ॒ं प॒थी॒नां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओ॒न्न॒मो॑ ब॒भ्लु॒शाय॑ नमः॑ । ओ॒ं वि॒व्या॒धि॒ने॑ नमः॑ ।

ओ॒ं अ॒न्नानां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओ॒न्न॒मो॑ हरि॑केशाय॑ नमः॑ । ओ॒ं उ॒प॒वी॒ति॒ने॑ नमः॑ ।

ओ॒ं पु॒ष्टा॒नां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओ॒न्न॒मो॑ भ॒वस्य॑ हे॒त्यै॑ नमः॑ । ओ॒ं जग॑तां प॒तये॑ नमः॑ ।

रुद्रत्रिशती

ओन्नमो रुद्राय नमः । ओं आतताविने नमः । ओं
क्षेत्राणां पतये नमः ।

ओन्नमस्सूताय नमः । ओं अहन्त्याय नमः । ओं
वनानां पतये नमः ।

ओन्नमो रोहिताय नमः । ओं स्थपतये नमः । ओं
वृक्षाणां पतये नमः ।

ओन्नमो मन्त्रिणे नमः । ओं वाणिजाय नमः । ओं
कक्षाणां पतये नमः ।

ओन्नमो भुवन्तये नमः । ओं वारिवस्कृताय नमः ।
ओं ओषधीनां पतये नमः ।

ओन्नम उच्चैर्घोषाय नमः । ओं आक्रन्दयते नमः ।

१०५

रुद्रत्रिशती

ओं प॒त्तीनां पत॑ये नमः ।

ओन्नमः कृ॒त्स्नवी॒ताय॑ नमः । ओं धाव॑ते नमः ।

ओं सत्त्व॑नां पत॑ये नमः ॥ [३८]

ओन्नम॑स्सह॒मानाय॑ नमः । ओं नि॒व्या॒धिने॑
नमः । ओं आ॒व्या॒धिनी॑नां पत॑ये नमः ।

ओं नमः ककु॑भाय॒ नमः । ओं नि॒ष॒ङ्गि॒णे॒ नमः ।
ओं स्ते॒नानां॑ पत॑ये नमः ।

ओन्नमो॑ नि॒ष॒ङ्गि॒णे॒ नमः । ओं इ॒षु॒धि॒मते॑ नमः ।
ओं तस्करा॑णां पत॑ये नमः ।

ओं नमो॑ वज्र॑ते नमः । ओं परि॑वज्र॑ते नमः ।

रुद्रत्रिशती

ओं स्ता॒यूनां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओन्नमो॑ नि॒चेर॒वे नमः॑ । ओं परि॒चराय॑ नमः॑ ।

ओं अर॑ण्यानां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओं नम॑स्सृ॒कावि॒भ्यो नमः॑ । ओं जिघा॑स॒द्भ्यो नमः॑ । ओं मु॒ष्णातां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओं नमो॑ऽसि॒मद्भ्यो॑ नमः॑ । ओं नक्त॑ज्वर॒द्भ्यो नमः॑ । ओं प्र॒कृन्ता॑नां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओन्नम॑ उ॒ष्णीषि॒णे नमः॑ । ओं गि॒रिच॒राय॑ नमः॑ ।

ओं कु॒लुज्वा॑नां॑ प॒तये॑ नमः॑ ।

ओन्नम॑ इ॒षुम॑द्भ्यो॑ नमः॑ । ओं ध॒न्वावि॒भ्यश्च॑ नमः॑ ।

ओं वो॑ नमः॑ ।

१०७

रुद्रत्रिशती

ओ॒न्नम॑ आ॒तन्वा॒नेभ्यो॑ नमः॑ । ओं॑ प्र॒ति॒द॒धाने॑भ्यश्च॒
नमः॑ । ओं॑ वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑ आ॒यच्छ॑द्भ्यो॒ नमः॑ । ओं॑ वि॒सृ॒जद्भ्यश्च॑
नमः॑ । ओं॑ वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमोऽस्य॑द्भ्यो॒ नमः॑ । ओं॑ वि॒द्ध्य॑द्भ्यश्च॒ नमः॑ ।
ओं॑ वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑ आ॒सीने॑भ्यो॒ नमः॑ । ओं॑ श॒याने॑भ्यश्च॒ नमः॑ ।
ओं॑ वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑स्स्व॒पद्भ्यो॒ नमः॑ । ओं॑ जाग्र॑द्भ्यश्च॒ नमः॑ ।
ओं॑ वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑स्ति॒ष्ठद्भ्यो॒ नमः॑ । ओ॒ धाव॑द्भ्यश्च॒ नमः॑ ।

रुद्रत्रिशती

ओं वो नमः ।

ओन्नमस्सभाभ्यो नमः । ओं सभापतिभ्यश्च नमः ।

ओं वो नमः ।

ओन्नमो अश्वेभ्यो नमः । ओं अश्वपतिभ्यश्च नमः ।

ओं वो नमः ॥ [८९] ॥

ओन्नम आव्याधिनीभ्यो नमः ।

ओं विविद्ध्यन्तीभ्यश्च नमः । ओं वो नमः ।

ओन्नम उगणाभ्यो नमः । ओं तृहतीभ्यश्च नमः ।

ओं वो नमः ।

ओन्नमो गृथ्सेभ्यो नमः । ओं गृथ्सपतिभ्यश्च नमः ।

१०९

रुद्रत्रिशती

ओं वो नमः ।

ओन्नमो ब्रा॒ते॒भ्यो नमः । ओं ब्रा॒त॒प॒ति॒भ्यश्च॒ नमः ।

ओं वो नमः ।

ओन्नमो ग॒णे॒भ्यो नमः । ओं ग॒ण॒प॒ति॒भ्यश्च॒ नमः ।

ओं वो नमः ।

ओन्नमो वि॒रू॒पे॒भ्यो नमः । ओं वि॒श्व॒रू॒पे॒भ्यश्च॒

नमः । ओं वो नमः ।

ओन्नमो म॒हद्भ्यो नमः । ओं क्षु॒ल्ल॒के॒भ्यश्च॒ नमः ।

ओं वो नमः ।

ओन्नमो र॒थि॒भ्यो नमः । ओं अ॒र॒थे॒भ्यश्च॒ नमः ।

ओं वो नमः ।

रुद्रत्रिशती

ओ॒न्नमो॑ र॒थेभ्यो॑ नमः॑ । ओं र॒थप॑तिभ्यश्च॒ नमः॑ ।

ओं वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमस्से॒नाभ्यो॑ नमः॑ । ओं से॒नानि॑भ्यश्च॒ नमः॑ ।

ओं वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमः॑ क्ष॒त्तृभ्यो॑ नमः॑ । ओं सं॒ग्रही॑तृभ्यश्च॒ नमः॑ ।

ओं वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमस्त॑क्ष॒भ्यो॑ नमः॑ । ओं र॒थका॑रेभ्यश्च॒ नमः॑ ।

ओं वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमः॑ कु॒लाले॑भ्यो॒ नमः॑ । ओं क॒र्म॒रेभ्यश्च॒

नमः॑ । ओं वो॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमः॑ पु॒ज्जि॒ष्टेभ्यो॑ नमः॑ । ओं नि॒षादे॑भ्यश्च॒

१११

रुद्रत्रिशती

नमः॑ । ओं वो॑ नमः॑ ।

ओन्नम॑ इषुकृद्भ्यो॑ नमः॑ । ओं धन्वकृद्भ्यश्च॑

नमः॑ । ओं वो॑ नमः॑ ।

ओन्नमो॑ मृगयुभ्यो॑ नमः॑ । ओं श्वनिभ्यश्च॑ नमः॑ ।

ओं वो॑ नमः॑ ।

ओन्नमश्श्वभ्यो॑ नमः॑ । ओं श्वपतिभ्यश्च॑ नमः॑ । ओं

वो॑ नमः॑ । [१४०] ॥

ओन्नमो॑ भवाय॑ च॑ नमः॑ । ओं रुद्राय॑ च॑ नमः॑ ।

ओन्नम॑ शर्वाय॑ च॑ नमः॑ । ओं पशुपतये॑ च॑ नमः॑ ।

ओन्नमो॑ नीलग्रीवाय॑ च॑ नमः॑ । ओं शितिकण्ठाय॑ च॑ नमः॑ ।

रुद्रत्रिशती

ओन्नमः कपर्दिने च नमः । ओं व्युप्तकेशाय च नमः ।
 ओन्नमस्सहस्राक्षाय च नमः । ओं शतधन्वने च नमः ।
 ओन्नमो गिरिशाय च नमः । ओं शिपिविष्टाय च नमः ।
 ओन्नमो मीढुष्टमाय च नमः । ओं इषुमते च नमः ।
 ओन्नमो ह्रस्वाय च नमः । ओं वामनाय च नमः ।
 ओन्नमो बृहते च नमः । ओं वर्षीयसे च नमः ।
 ओन्नमो वृद्धाय च नमः । ओं संवृद्ध्वने च नमः ।
 ओन्नमो अग्रियाय च नमः । ओं प्रथमाय च नमः ।
 ओन्नम आशवे च नमः । ओं अजिराय च नमः ।
 ओन्नम शशीघ्रियाय च नमः । ओं शीभ्याय च नमः ।
 ओन्नम ऊर्म्याय च नमः । ओं अवस्वन्याय च नमः ।

११३

रुद्रत्रिशती

ओ॒न्नम॑ स्त्रो॒त॒स्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं द्वी॒प्याय॑ च॒ नमः॑ ॥

[१७०] ॥

ओ॒न्नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ च॒ नमः॑ । ओं क॒नि॒ष्ठाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमः॑ पू॒र्वजाय॑ च॒ नमः॑ । ओं अ॒पर॒जाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमो॑ म॒द्ध्य॒माय॑ च॒ नमः॑ । ओं अ॒प॒ग॒ल्भाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमो॑ जघ॒न्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं बु॒दि॒ध्नयाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑ स्सो॒भ्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं प्र॒ति॒स॒र्याय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमो॑ या॒म्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं क्षे॒म्याय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑ उ॒र्व॒र्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं ख॒ल्याय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑ श॒लोक्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं अ॒व॒सा॒न्याय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमो॑ व॒न्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं क॒क्ष्याय॑ च॒ नमः॑ ।

रुद्रत्रिशती

ओन्नम॑ श॒श्रवाय॑ च॒ नमः॑ । ओं प्रति॒श्रवाय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नम॑ आ॒शुषे॑णाय च॒ नमः॑ । ओं आ॒शुर॑थाय च॒ नमः॑ ।
 ओन्नम॑ श॒शूराय॑ च॒ नमः॑ । ओं अव॒भि॒न्दते॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ वर्मि॒णेच॑ नमः॑ । ओं वरू॒थिने॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ बि॒ल्मिने॑ च॒ नमः॑ । ओं क॒व॒चिने॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नम॑ श॒श्रुताय॑ च॒ नमः॑ । ओं श्रुत॒सेनाय॑ च॒ नमः॑ ।

[२००] ॥

ओन्नमो॑ दु॒न्दुभ्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं आ॒ह॒न॒न्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ धृ॒ष्णवे॑ च॒ नमः॑ । ओं प्र॒मृ॒शाय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ दू॒ताय॑ च॒ नमः॑ । ओं प्र॒हि॒ताय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ नि॒ष॒ङ्गि॒णो च॑ नमः॑ । ओं इ॒षु॒धि॒मते॑ च॒ नमः॑ ।

११५

रुद्रत्रिशती

ओ॒न्न॒म॒स्ती॒क्ष्णो॒षवे॒ च॒ नमः॑ ।	ओं आ॒यु॒धि॒ने च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒म॒स्स्वा॒यु॒धाय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं सु॒ध॒न्व॒ने च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒म॒स्स्रु॒त्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं प॒थ्याय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒मः का॒ट्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं नी॒प्याय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒म॒स्सू॒द्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं सर॒स्याय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒मो ना॒द्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं वै॒श॒न्ताय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒मः कू॒प्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं अ॒व॒ट्याय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒मो व॒र्ष्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं अ॒व॒र्ष्याय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒मो मे॒घ्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं वि॒द्यु॒त्याय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒म ई॒दि॒ध्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं आ॒त॒प्याय॑ च॒ नमः॑ ।
ओ॒न्न॒मो वा॒त्याय॑ च॒ नमः॑ ।	ओं रे॒ष्मि॒याय॑ च॒ नमः॑ ।

११६

रुद्रत्रिशती

ओ॒न्नमो॑ वा॒स्त॒व्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं वा॒स्तु॒पाय॑ च॒ नमः॑ ।

[२३२] ॥

ओ॒न्नम॑ स्सो॒माय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ रु॒द्राय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑स्ता॒म्राय॑ च॒ नमः॑ ।

ओं अ॒रु॒णाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑श्श॒ङ्गाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओं प॒शु॒प॒तये॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑ उ॒ग्राय॑ च॒ नमः॑ ।

ओं भी॒माय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमो॑ अ॒ग्रे॒व॒धाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओं दू॒रे॒व॒धाय॑ च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमो॑ ह॒न्त्रे च॒ नमः॑ ।

ओं ह॒नी॒य॒से च॒ नमः॑ ।

ओ॒न्नमो॑ वृ॒क्षे॒भ्यो नमः॑ ।

ओं ह॒रि॒केशे॑भ्यो नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑स्ता॒राय॑ नमः॑ ।

ओ॒न्नम॑श्श॒म्भवे॑ च॒ नमः॑ ।

ओं म॒यो॒भवे॑ च॒ नमः॑ ।

११७

रुद्रत्रिशती

ओन्नम॑ श॒शङ्क॑राय॒ च नमः॑ । ओं म॒य॒स्क॒राय॒ च नमः॑ ।

ओन्नम॑ शि॒श॒वाय॒ च नमः॑ । ओं शि॒व॒त॒राय॒ च नमः॑ ।

ओन्नम॑स्ती॒र्थ्याय॒ च नमः॑ । ओं कू॒ल्याय॒ च नमः॑ ।

ओन्नमः॑ पा॒र्याय॒ च नमः॑ । ओं अ॒वा॒र्याय॒ च नमः॑ ।

ओन्नमः॑ प्र॒त॒र॒णाय॒ च नमः॑ । ओं उ॒त्त॒र॒णाय॒ च नमः॑ ।

ओन्नम॑ आ॒ता॒र्याय॒ च नमः॑ । ओं आ॒ला॒द्याय॒ च नमः॑ ।

ओन्नम॑श्श॒ष्याय॒ च नमः॑ । ओं फे॒न्याय॒ च नमः॑ ।

ओन्नम॑ स्सि॒क॒त्याय॒ च नमः॑ । ओं प्र॒वा॒ह्याय॒ च नमः॑ ।

[२६५] ॥

रुद्रत्रिशती

ओन्नम॑ इ॒रि॒ण्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं प्र॒प॒त्थ्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमः॑ कि॒ञ्चि॑ शि॒लाय॑ च॒ नमः॑ । ओं क्ष॒य॒णाय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमः॑ क॒प॒र्दि॒ने च॒ नमः॑ । ओं पु॒ल॒स्तये॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ गो॒ष्ठ्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं गृ॒ह्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओं न॒म॒स्त॒ल्प्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं गे॒ह्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमः॑ का॒ट्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं ग॒ह्व॒रे॒ष्ठाय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ हृ॒द॒य्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं नि॒वे॒ष्ट्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमः॑ पा॒ञ्च॒स॒व्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं र॒ज॒स्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नम॑ श॒शु॒ष्क्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं ह॒रि॒त्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नमो॑ लो॒प्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं उ॒ल॒प्याय॑ च॒ नमः॑ ।
 ओन्नम॑ ऊ॒र्व्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं सू॒र्म्याय॑ च॒ नमः॑ ।

रुद्रत्रिशती

ओन्नमः॑ पु॒ण्याय॑ च॒ नमः॑ । ओं पु॒र्ण॒श॒द्याय॑ च॒ नमः॑ ।

ओन्नमोऽप॑गुरमा॒णाय॑ च॒ नमः॑ । ओं अ॒भि॒घ्न॒ते च॒ नमः॑ ।

ओन्नम॑ आ॒क्खि॒दते॑ च॒ नमः॑ । ओं प्र॒क्खि॒दते॑ च॒ नमः॑ ।

ओन्नमो॑ वो॒ नमः॑ ।

ओं कि॒रि॒के॒भ्यो नमः॑ । ओं दे॒वा॒ना॒हृ॒दये॑भ्यो॒ नमः॑ ।

ओन्नमो॑ वि॒क्षी॒ण॒के॒भ्यो नमः॑ ।

ओन्नमो॑ वि॒चि॒न्व॒त्के॒भ्यो नमः॑ ।

ओन्नम॑ आ॒नि॒रु॒ह॒ते॒भ्यो नमः॑ ।

ओन्नम॑ आ॒मी॒व॒त्के॒भ्यो नमः॑ ॥ [३००] ॥

॥ इति रुद्रत्रिशती समाप्ता ॥

आयुराशास्ते॥ यैव्यजमानो॥ सौ । आयुराशास्ते॥
 सुप्रजास्त्वमाशास्ते॥ सजातवनस्यामाशास्ते॥
 उत्तरान्देवयज्यामाशास्ते॥ भूयो हविष्करणमा-
 शास्ते॥ दिव्यन्धामाशास्ते॥ विश्वं प्रियमाशास्ते॥
 यदनेन हविषा॥ शास्ते॥ तदश्यात्तदृद्ध्यत् । तदस्मै
 देवा रासन्ताम् । तदग्नि देवो देवेभ्यो वनते ।
 वयमग्नेर्मानुषाः । इष्टञ्च वीतञ्च । उभे च नो
 द्यावापृथिवी अ० हस्पाताम् । इहगतिर्वामस्येदञ्च ।
 नमो देवेभ्यः ॥

हरिः ओ(३)म् ॥

